

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ
ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

LIV год. од изласка
XXXI год. непрекидног издажења

Нови Сад, децембар 1982.
Број 12

САДРЖАЈ

АДВОКАТУРА И ДРУШТВО

Др Антон Вратуша

Васа Милић

Др Даринка Недељковић

Поздравни говори на Конференцији Савеза републичких и покрајинских адвокатских комора Југославије (Нови Сад, 15. и 16. октобар 1982)

Делегати Конференције Савеза републичких и покрајинских адвокатских комора Југославије (Нови Сад, 15. и 16. октобар 1982)

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Мр Ивица Крамарић

Иван Кркљуш

Поступак на јавној сједници вијећа

Етажни допринос

ПРАВНА ПРАКСА

Из Билтена судске праксе (бр. 5)
Врховног суда Војводине

САОПШТЕЊА

Из седнице Управног одбора
Из записника редовне годишње
Скупштине АКВ

IN MEMORIAM

Милорад Ботић

Бранко Пакашки

Г Л А С Н И К

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

LIV год. од изласка
XXXI год. непрекидног издажења

Нови Сад, децембар 1982.
Број 12

АДВОКАТУРА И ДРУШТВО

ПОЗДРАВНИ ГОВОРИ НА КОНФЕРЕНЦИЈИ САВЕЗА РЕПУБЛИЧКИХ И ПОКРАЈИНСКИХ АДВОКАТСКИХ КОМОРА ЈУГОСЛАВИЈЕ

(Нови Сад, 15. и 16. октобар 1982)

Др Антон Вратуша

председник Савезног већа Скупштине СФРЈ

Другарице и другови,

1. — Са задовољством сам прихватио позив Савеза републичких и покрајинских адвокатских комора Југославије да присуствујем овој Конференцији и драго ми је што сам дошао. За то има више разлога.

Пре свега, желим да се непосредно упознам са резултатима које је постигла адвокатура као значајан фактор у развоју нашег друштвено-политичког система. Као што је истакао друг Едвард Кардељ још на вашој I конференцији, 1966. године, адвокатура се афирмисала у нашем друштву као неопходан елемент тог система, али има и проблема који се морају решити.

Даље, Скупштина СФРЈ, као највиши орган власти и друштвеног самоуправљања, посвећује посебну пажњу питањима која су предмет данашње Конференције. Тако је 1980. године, разматрајући стање и актуелне проблеме адвокатуре и других видова правне помоћи, донела и одговарајуће Закључке. Њихова је намена да доприносе усмеравању развоја правне помоћи у целини, а посебно адвокатуре као значајне друштвене службе и бржем решавању проблема у тој области.

Две године су прошле од доношења споменутих Закључака и време је да се види како су се они спроводили. Морам рећи да нису баш добро. Таквим стањем не можемо да будемо задовољни. Евидентно је да је изостала одговарајућа организована друштвена акција, а она је неопходна да би се створили сви потребни услови за даљи развој и функционисање адвокатуре и свих других видова правне помоћи. Ваша Конференција је погодна прилика да се та питања свестрано размотре. А то ће бити значајна помоћ и расправи у Скупштини СФРЈ, која се управо припрема. Верујем да ће и ваш Савез у томе учествовати.

2. — Да бисмо постигли постављене циљеве, потребно је, између осталог, рашчистити неке појмове. Погрешна су, на пример, схватања да је адвокатура приватна самостална делатност. С друге стране, постоје схватања да адвокатура, наводно, јесте „самостална“, неодговорна према било коме па и према сопственој организацији. Треба радити на томе да се брже савлада једно и друго схватање. Екскесне појаве не могу бити основа за оцењивање односа у целини. Нема сумње да адвокатске коморе могу учинити много у том правцу.

Адвокатуру карактерише лични интелектуални рад у самоуправном социјалистичком систему. Улога је адвоката да радном човеку пружа правну помоћ, да уз пуно поштовање уставности и законитости, доследном применом правних норми обезбеђује заштиту сопствених права, права радног човека, грађанина, радне и друге организације. С обзиром на то, адвокати треба под истим условима као и радници у удруженом раду да уживају плодове рада и на тим основама и пензијску, инвалидску и социјалну заштиту.

Зато је оправдано тражење да адвокати треба да уживају плодове свога рада под истим условима као и радници у удруженом раду и да имају пензијску, инвалидску и социјалну заштиту.

С тим у вези само да подсетим на одлуку Уставног суда Југославије У. бр. 41/79. да адвокатске услуге не могу имати третман робних услуга.

3. — У вези с овим питањима с разлогом се истиче да у неким друштвено-политичким заједницама прописима у области опорезивања, социјалне и здравствене заштите и др. адвокати се доводе у неравноправан положај у односу на раднике у удруженом раду. Неопходно је предузети све да се мере супротне члану 31. Устава отклоне из наше друштвене праксе.

Поставља се питање ко да понесе ту акцију. Наравно, организована социјалистичке снаге. Нема сумње да основни носиоци акција треба да буду сами адвокати — пре свега, својом стручном правном активношћу, својим самоуправним организовањем било у адвокатским канцеларијама, заједницама и коморама и својим деловањем у друштву. Они располажу значајним само-

управним друштвеним овлашћењима да могу успешно деловати у том правцу.

Пре свега на адвокатуру је пренето самоуправно право одлучивања о свим питањима која се односе на ту службу, њено организовање и развој. Тако адвокати сами одлучују о стицању и престанку својства адвоката, о одговорности због повреде дужности и угледа адвокатуре, о њеном складном развоју итд.

Наравно, потребно је да друштво развија веће поверење према адвокатима организованим укључивањем адвоката у разне друштвене активности и изван њихових стручних организација и њиховим избором у разне друштвене и стручне органе.

С друге стране, друштвено-политичке заједнице треба да стварају услове за радикалније разрешавање егзистенцијалних питања адвокатуре. Тиме се ојачава материјална база и заинтересованост и стварају материјалне претпоставке за брже подруштвљавање адвокатуре.

Јачање процесног положаја адвокатуре и њено подизање на виши ниво значи и већу гаранцију странкама у остваривању њихових права и заштити њихових интереса заснованих на закону, а такође обезбеђивање одговарајућег друштвеног статуса адвокатуре у оквиру тзв. правосудног трокута: суда, тужилаштва, адвокатуре.

Адвокатура треба да прати друштвене појаве, не само у остваривању и пружању правне помоћи већ и у примени закона у целини, и да о томе обавештава одговорне друштвене факторе и предлаже одговарајуће мере. Мислим да се у том правцу може учинити много више него што је до сада урађено.

Према томе, подруштвљавање адвокатуре може се остварити, пре свега, јачањем и проширивањем функција адвокатуре у њеном непосредном пружању правне помоћи грађанима и организацијама, а затим у јачању друштвене улоге адвокатуре као организоване друштвене снаге у првом реду у домену њених друштвених одговорности за укупан друштвени развој.

Одговарајућим интегрисањем адвокатуре у самоуправни систем удруженог рада стварају се и неопходни услови за адекватно и ефикасно решавање проблема адвокатуре, као што су: друштвено-економски положај адвоката, питање специјализација, кадровско јачање, као и други потребни услови за рад и функционисање адвокатуре као друштвене службе.

Тешко је замислити ефикасно функционисање самоуправног социјалистичког друштва и компетентно одлучивање у делегатским скупштинама од базе до федерације без ажурне и објективне информације и одговарајуће правне помоћи свим учесницима у процесу одлучивања. А самоуправно, свесно и одговорно одлучивање основа је остваривања уставности и законитости, интегритета сваког члана друштва. Управо у овом тренутку на-

шег друштвеног развоја неопходно је да сви, свако на свом послу, у пракси доприносимо остваривању тих циљева.

Неопходно је у наредном периоду обезбедити синхронизовану друштвену акцију свих друштвених чинилаца, а посебно адвоката и њихових самоуправних асоцијација за постизање утврђених циљева.

4. — Међу проблемима данашње Конференције налазе се такође питања обнављања ове друштвене службе и прилива младог квалитетног кадра. У том склопу посебно место заузима и проблем образовања и специјализације адвоката.

Указује се, пре свега, на то да постоји потреба за усмеравањем студија после завршеног првог степена и у судско-адвокатском смеру. Оправдано се сугерише увођење трећег степена студија адвокатуре. Поставља се питање обезбеђивања услова да се стручним истраживањима, семинарима, адвокати и уз рад даље оспособљавају. Указује се на потребу да се студентима омогући да спроводе и адвокатску праксу у току студија. Интересантна је идеја о школовању адвокатских помоћника или техничара са завршеним средњим или вишим образовањем који би радили рутинске правне послове. Заслужује пажњу предлог да се приправницима у адвокатским канцеларијама обезбеди третман какав имају приправници у судовима и осталим установама. Све то би повољно утицало на укључивање младих правника у адвокатуру и допринело подмлађивању адвокатског кадра. Но, није реч само о формирању стручно компетентног адвокатског подмлатка. Проблем је шири. Укратко: у питању је изграђивање lika социјалистичког адвоката, активног борца за остваривање Кодекса адвокатске етике и за даље подруштвљавање адвокатуре као веома значајног фактора у изградњи система и разних видова правне помоћи.

С обзиром на то, није претерано рећи да развијање социјалистичке адвокатуре јесте саставни део развоја социјалистичког самоуправљања и социјалистичког друштва уопште на основама самоуправљања. Наиме, што је развијеније друштво и самоуправљање, то ће бити потребнији разни облици правне помоћи, а у том склопу и адвокатуре. Јер, све више ће свако морати да се ослања на квалитетне стручне организације. Облици се не могу наредити ни административно прописати, а не могу се препустити ни стихији.

Наше делегатске скупштине од базе до федерације у томе имају посебну одговорност. У њиховом оквиру удружени рад и сви радни људи непосредно решавају актуелне задатке стално проширујући и хоризонте самоуправног друштва. Уверен сам да ће се у томе наставити плодна сарадња између делегатских скупштина и самоуправних организација адвоката.

Васа Милић

председник Председништва
Покрајинске конференције ССРН Војводине
и члан Председништва Савезне конференције ССРНЈ

Другарице и другови,

Дозволите ми да вас у име Савезне конференције Социјалистичког савеза радног народа Југославије срдечно поздравим и да пожелим успешан рад вашој Конференцији.

Питања о којима ћете у ова два дана расправљати значајна су за деловање и даљи развој самоуправне адвокатуре, за остваривање њене улоге у нашем политичком систему социјалистичког самоуправљања. Она су такође у најнепосреднијој вези са укупним напорима које наше друштво чини на остваривању политике друштвено-економске стабилизације, посебно на јачању уставности и законитости.

Остваривање уставног положаја адвокатуре, равноправан положај адвоката у раду са другим радним људима и одговоран друштвени положај адвокатуре у нашем систему, чему је наше друштво увек придавало посебан значај, услов су да се она као специфична служба може развијати и остваривати своју улогу у заштити уставних права грађана, радних људи и њихових организација, у борби за хуманизацију и оплемењивање односа међу људима и учвршћивању демократске и социјалистичке законитости у целини.

У томе посебну улогу и значај има борба за даљи развој самоуправљања, удруживања рада и средстава у овој области, јачање моралног лика адвоката и напори да и ваша Удружења као и бројна друга удружења грађана, активним учешћем у Социјалистичком савезу као фронту организованих социјалистичких снага, посебно у секцијском раду, доприноси бржем укупном друштвеном и материјалном напретку и на тој основи кроз демократско усклађивање интереса у сопственом развоју. Ту имамо широке могућности које још ни изблиза нисмо користили, посебно када је реч о питањима која треба брже да долазе у делегатске органе и тела, да се у њима усклађују различити самоуправни интереси и доносе одлуке.

Зато је од посебног значаја да интересе, циљеве и методе рада вашег удружења још свестраније повезујете са циљевима, начелима и друштвеном функцијом нашег демократског система и што сте у фокус ваше Конференције ставили сва та питања и проблеме од чијег решавања зависи и ваш допринос развоју социјалистичке самоуправне праксе и етике, а не само питања разрешавања економског положаја и услова рада адвокатуре.

При томе бих подсетио и на речи Едварда Кардеља које је поздрављајући једну од ваших Конференција изрекао:

„Адвокатура у условима друштвеног самоуправљања поготову не може бити само професија, већ мора дејствовати као креативна, хуманистичка, демократска, социјална, правна и ети-

чка снага у општим прогресивним напорима социјалистичког друштва."

Ако све то имамо у виду, поготову не може бити сумње да ће наше друштво, наша заједница у целини, управо у интересу даљег напретка социјалистичких самоуправних односа, и уоудуће пратити и још више помагати рад адвокатуре и јачати њену друштвену улогу као неопходног елемента нашег социјалистичког, демократског и самоуправног система. За ово постоји утолико више разлога, што се, нарочито после доношења Устава из 1974. године, Закона о удруженом раду и других системских закона које смо доносили, значајно развија самоуправна пракса и нормативно регулисање односа у организацијама и систему удруженог рада, месним, самоуправним интересним и друштвено-политичким заједницама и подруштвљује заштита друштвене својине и самоуправних права радних људи и слобода грађана. Све то, и акције које водимо сада на остваривању закључака Треће седнице Централног комитета Савеза комуниста Југославије, разуме се представља и изазов за даље стваралачко ангажовање и за вашу професију и за ваша удружења на развоју правне мисли и на повезивању теорије и самоуправне праксе и јачању бројних института којима се остварује и чува социјалистичка самоуправна демократија, хуманост и законитост у нашем друштву.

Уверен сам да ће и ова Конференција дати допринос даљем развоју такве адвокатуре у нашој земљи и остваривању свестране улоге у нашем социјалистичком самоуправном систему. У томе вам желим много успеха.

Др Даринка Недељковић

члан Извршног већа Скупштине САП Војводине
и покрајински секретар за правосуђе

Другарице и другови адвокати, драги гости, у име Извршног већа Скупштине Социјалистичке Аутономне Покрајине Војводине, у име мојих другова републичких секретара за правосуђе Драгомира Ђосића и Николе Бакулеског, и у име правосудних органа Војводине поздрављам рад Конференције у жељи да се што пре реализују Закључци Савезног већа Скупштине Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

Адвокатура као самостална друштвена служба представља значајан чинилац нашег социјалистичког самоуправног друштва. Пружањем правне помоћи радним људима и грађанима, самоуправним организацијама и заједницама, адвокатура помаже правосудним органима у вршењу њихових функција, помаже у остваривању уставности и законитости.

Адвокатура не врши само своју заштитну функцију, него делује и превентивно, обавештавајући наше друштво о ученим

појавама приликом пружања правне помоћи. На тај начин даје свој креативни допринос доградњи правног система, а самим тим и нашег самоуправног система.

Да бисмо имали кадровски јаку и стручно оспособљену адвокатуру, адвокате који у начелу имају исти друштвено-економски положај и у основи иста права и обавезе као и радници у организацијама удруженог рада, неопходно је да се заједница заједно са адвокатима ангажује за остваривање ових циљева. Неопходно је јачати друштвено-економски положај адвокатури, вршити њено подруштвљавање, одабирати способне кадрове за пружање правне помоћи, школовати младе људе и припремати их и за адвокате, сузбијати негативна понашања у односу на адвокатуру, а и у адвокатури.

Време је да се схвати да адвокатура није никаква приватна служба, која упошљава раднике као туђу радну снагу, коју треба прогресивно опорезивати и прекомерно оптерећивати разним дажбинама путем пореза, доприноса и других давања.

Са друге стране, адвокатура мора стално доприносити јачању свог положаја и стицању угледа начином вршења својих функција. Мора се борити против рекламерства, менаџерства и бирократизма у својим редовима. Радећи у складу са Уставом и законом, у складу са адвокатском етиком и нормама социјалистичког морала, адвокати ће највише допринети остваривању уставности и законитости. На тај начин ће и утицати да се формира свест у друштву да је адвокатура значајна друштвена служба, да је саставни део нашег друштвено-политичког система.

На крају, после онога што је речено у уводном излагању, у уводној речи друга Вратуше и друга Милића, ја бих још једанпут пожелела успешан рад Конференцији и да се покрену иницијативе за решавање још нерешених питања у области адвокатуре.

ДЕЛЕГАТИ КОНФЕРЕНЦИЈЕ САВЕЗА РЕПУБЛИЧКИХ И ПОКРАЈИНСКИХ АДВОКАТСКИХ КОМОРА ЈУГОСЛАВИЈЕ

(Нови Сад, 15. и 16. октобар 1982)

Присутни су били делегати (адвокати из):

— *Заједнице адвокатских комора Босне и Херцеговине (11):*

1. Синановић Слободан, Мостар (предс. делегације)
2. Видовић Момир, Сарајево
3. Спахо Зијаж, Сарајево
4. Хациселимовић Сеид, Сарајево
5. Папић Тодор, Бања Лука
6. Томић Милорад, Бања Лука
7. Ризванбеговић Абдурахман — Авдо, Мостар
8. Пузић Семир, Мостар
9. Зечевић Ненад, Тузла
10. Синановић Сафет, Добој
11. Булић Жарко, Сарајево

— *Адвокатске коморе Црне Горе (4):*

12. Вукчевић Славко, Титоград (предс. делегације)
13. Дедић Томислав, Титоград
14. Мариновић Светислав, Титоград
15. Лазовић Љубомир, Тиват

— *Одвјетничке коморе Хрватске (10):*

16. Абел Крешимир, Загреб (предс. делегације)
17. Вичић Арно, Загреб
18. Вукорепа Анте, Загреб
19. Журић Ратко, Загреб
20. Кос Марио, Загреб
21. Младинов Косенац, Сплит
22. Матијевић мр Дражен, Сијек
23. Шушак Драго, Пула

24. Кутлеша Жарко, Сисак
25. Хорват Дарко, Загреб (одвј. приправник)

— *Адвокатска комора на Македонија (10):*

26. Марков Илија, Скопје (предс. делегације)
27. Тортевски Доксим, Скопје
28. Војводић Гојислав, Скопје
29. Петрушев Павле, Скопје
30. Попов Иванчо, Скопје
31. Божинов мр Кирил, Скопје
32. Милановски Војне, Кичево
33. Главинче Сотир, Битола
34. Кочовски Илија, Битола
35. Андонов Иван, Штип

— *Одветничке зборнице Словеније (6):*

36. Шелих Руди, Љубљана (предс. делегације)
37. Јапел Иван, Љубљана
38. Зупан Митја, Љубљана
39. Беранич Владо, Марибор
40. Пукл Витодраг, Цеље
41. Шкерљ Тоне, Ново Место

— *Адвокатске коморе Србије (7):*

42. Трнинић Драгослав, Београд (предс. делегације)
43. Алексић Милорад, Неготин
44. Кастратовић Страхиња, Београд
45. Шећеров Љубивоје, Београд—Земун
46. Димитријевић Алекса, Ниш
47. Домазет Владимир, Ниш
48. Палигорић Живојин, Смедеревска Паланка

— *Адвокатске коморе Косова (7):*

49. Радонићи Мустафа, Пећ (предс. делегације)
50. Јовић Светислав, Приштина
51. Филиповић Милорад, Приштина
52. Бајри Адем, Пећ
53. Гапић Мирослав, Призрен
54. Марку Микел, Пећ
55. Нациу Абедин, Титова Митровица

— Адвокатске коморе Војводине (8):

56. Јекић Боровој, Нови Сад (предс. делег. и предс. Савеза)
57. Милић Томислав, Нови Сад
58. Миковић Милан, Панчево
59. Лошонц др Аурел, Суботица
60. Антић Слободан, Стара Пазова
61. Трухар Владимир, Сремска Митровица
62. Варади Имре, Зрењанин
63. Јеловац Никола, Сомбор

Мр Ивица Крамарих
Сисак

ПОСТУПАК НА ЈАВНОЈ СЈЕДНИЦИ ВИЈЕЋА

(Чл. 371. ЗКП)

1. ОПШЕ НАПОМЕНЕ

Све свестранији и дубљи демократски процеси у нашем социјалистичком самоуправном друштву изазвали су досад и више новела ЗКП, од којих је извршена најрадикалнија реформа нашег ЗКП у 1967. години, у оквиру промјена у процесном положају окривљеника, оштећеника и суда, свакако представља квалитативни новум увођење института тзв. јавне сједнице другостепеног суда. Наиме, према дотадашњем уређењу нашег ЗКП окривљеник није могао присуствовати сједници вијећа другостепеног суда кад је тај суд одлучивао о жалби против првостепене пресуде и тако није имао прилике да вијећу усмено објасни своја стајалишта истакнута у писмено поднесеној жалби. То је Новелом ЗКП/67 измијењено, те се окривљенику дају нове могућности да и у другостепеном поступку сам заступа своје интересе.¹

Према мишљењу V. Бауера у тој процесној ситуацији (чл. 341. односно сада чл. 371. ЗКП) „бит ће олакшан и рад суда јер ће чути сва могућа, често контрадикторна мишљења, која у конкретном случају могу постојати. То ће повећати способност вијећа другостепеног суда да донесе објективну одлуку. Исто вриједи за одлучивање другостепеног суда у случају из чл. 366. ст. 2. ЗКП“² (сада чл. 398. ЗКП/77 — Примједба И. К.).

Према заузетом правном схваћању у нашој јудикатури, сврха сједнице жалбеног суда, која се одржава у смислу чла-

¹ Бауер, V.: Основне карактеристике новог уређења кривичног поступка према Новели од године 1967 — у оквиру издања писца: Законик о кривичном поступку — Загреб, 1968, стр. 52.

² Бауер, V.: Ibid., стр. 46.

на 371. ЗКП јест у томе да се странкама омогући да се увјере како су чланови вијећа упознати с цјелокупним материјалом који је потребан за доношење одлука суда другог степена. Странке због тога имају право да у случају потребе предложе да се на сједници прочитају поједини дијелови списка. Поред тога сврха је сједнице и то да се странкама омогући да пред вијећем изнесу потребна објашњења за своје ставове не понављајући оно што је садржано у извјештају.³

Увођење овог института у наше кривично процесно право изазвало је многа питања и дилеме у практичној примјени, због чега ћемо се овдје детаљније осврнути на нека од релевантнијих питања.

2. ДЈЕЛОКРУГ РАДА НА СЈЕДНИЦИ ВИЈЕЋА — ОВЛАШТЕЊА ПРЕДСЈЕДНИКА И ЧЛАНОВА ВИЈЕЋА

2. 1. Увођење опће страначке јавности

У вези с увођењем опће страначке јавности на сједници вијећа другостепеног суда значајне су ове одредбе ЗКП. Члан 371. ст. 1. ЗКП гласи:

„О сједници вијећа обавијестит ће се онај оптуженик и његов бранитељ, оштећеник као тужитељ или приватни тужитељ који је у року предвиђеном за жалбу ли за одговор на жалбу захтијевао да буде обавијештен о сједници или је предложио одржавање расправе пред другостепеним судом (чл. 373. до 375). Предсједник вијећа или вијеће може одлучити да се о сједници вијећа обавијесте странке и кад нису то захтијевале, или да се о сједници обавијести и странка која то није захтијевала, ако би њихова присутност била корисна за разјашњење ствари.”

Члан 446. ст. 1. ЗКП гласи:

„Кад другостепени суд одлучује о жалби против пресуде првостепеног суда донесене по скраћеном поступку, обје ће се странке обавијестити о сједници вијећа другостепеног суда само ако предсједник вијећа или вијеће установи да би присутност странака или једне од њих било корисно за разјашњење ствари.”

Из ових одредаба јасно се види да је уведена јавност у току одржавања сједнице вијећа другостепеног суда, и то:

— *релативна* јавност, зато што може бити обавезна кад то траже странке, и

— *факулгативна* јавност, зато кад не траже странке, али предсједник вијећа или вијеће сматра да би њихово присуство било корисно за разјашњење ствари.

Поред ових двију врста јавности, ојачане су и проширене у другостепеном поступку:

— *опћа* јавност, кад сједници могу поред странака присуствовати грађани, представници тиска, радија и телевизије, док

³ Одлука ВсЈ, бр. 40/68.

у погледу филмских и телевизијских снимања у судници важи аналогно одредба чл. 269. ст. 3. ЗКП (сада чл. 294. ст. 3. — Примједба И. К.).⁴ Према израженом мишљењу у једном елаборату Врховног суда Хрватске публици и новинарима не би се смјело допустити присуствовање сједници вијећа о којој су странке правилно обавијештене али нису приступиле на сједницу вијећа, због чега се сматра да недостаје елемент јавности!⁵ Ова врсга јавности може бити искључена само на темељу одредаба из чл. 228. ЗКП, тј. у случајевима ако је то потребно ради чувања тајне, јавног реда, заштите морала, интереса малолетника или других посебних интереса друштвене заједнице.

— *страначка* јавност, тј. сједници вијећа имају присуствовати странке које су ставиле захтјев да их се обавијести о датуму и мјесту одржавања сједнице вијећа.

2. 2. Које особе имају право ставити захтјев у смислу чл. 371. ЗКП

Док је према прије важећој одредби из чл. 341. ЗКП другостепени суд обавјештавао *све* странке ако је *ма која* од њих у предвиђеном року за жалбу поставила захтјев да буде обавијештена, такво овлаштење вијећа другостепеног суда у сада важећој одредби чл. 371. ЗКП је сужено, јер се према овој одредби о сједници вијећа мора обавјештавати само она странка која је то тражила, или су захтијевале заказивање расправе, а суд то није прихватио, јер се о заказивању расправе одлучује на сједници вијећа (чл. 372. ст. 2. ЗКП).

Унаточ наизглед јасног законског прописа судска пракса је у много прилика била у дилемама код примјене одредбе чл. 371. ЗКП, у вези с чим овдје презентирамо најинтересантнија правна схваћања.

— Ако странка није ставила изричит захтјев за обавјештење о сједници вијећа у смислу чл. 341. ЗКП (сада чл. 371. ЗКП — Примједба И. К.), али је поднијела приједлог да другостепени суд одржи расправу у смислу чл. 343—345 (сада чл. 373—375) онда овакав приједлог несумњиво садржи жељу странке да присуствује поступку пред другостепеним судом и да при томе користи одређена права, као што су праћење извјештаја суца извјеститеља, стављање приједлога за читање појединих списа, те давање објашњења за ставове изложене у жалби односно у одговору на жалбу... односно у већем захтјеву — за одржавање расправе — садржан је мањи — за обавјештење о сједници вијећа.⁶

⁴ Закључци са Савјетовања представника кривичних одјељења врховних судова..., *ЈРККП (Б)*, бр. 3/1968, стр. 465.

⁵ Јавна сједница Вијећа жалбеног суда — Кореферат — Израђено у Врховном суду Хрватске — VII мјесец 1970. године.

⁶ Из образложења пресуде ВcЈ, Кз 18/71 од 27. V 1971. године — ЗСО, Књ. XVI, св. 3 — 1971, стр. 77—78.

— Одредбе члана 371. ЗКП не примјењују се у поступку по жалби против рјешења, изузев кад се ради о рјешењу којим је одлучено о примјени мјера сигурности обавезног психијатријског лијечења и чувања у здравственој установи или обавезног психијатријског лијечења на слободи (члан 398. ст. 2. ЗКП), па је погрешан став жалбе кад сматра да осуђеник треба бити обавијештен о сједници на којој ће се разматрати жалба против рјешења којим је одбачен захтјев осуђеника за понављање кривичног поступка.⁷

— Одредба члана 448. ст. 4. ЗКП (сада чл. 487. ст. 4) о позивању малољетника на сједницу другостепеног вијећа не односи се на бранитеља окривљеног малољетника, за кога у цијелости важи одредба члана 341. ЗКП (сада чл. 371).⁸

— Кад се у жалби или одговору на жалбу изричито захтијева обавјештавање бранитеља о сједници вијећа, у смислу члана 371. ЗКП, тада другостепени суд није обавезан да такво обавјештење упути и оптуженику особно.⁹

— Одредбе члана 371. ЗКП примјењују се и кад другостепени суд рјешава о жалби на пресуду која је, због конекситета, обухватила и кривична дјела за која се суди по скраћеном поступку.¹⁰

— Кад је оптуженик овластио више бранитеља, другостепени суд за сједницу на којој ће се одлучивати о жалби, ако је постављен захтјев да странке буду обавијештене, довољно је да обавијести и само једног бранитеља, па ће се сједница одржати и ако је један бранитељ одсутан, без обзира на разлоге одсутности.¹¹

— Констатација у записнику о сједници вијећа другостепеног суда да су оптуженик и његов бранитељ уредно обавијештени о сједници, не може се сматрати као тачна само зато што је констатирана од стране суда, већ се може узети да је истинита само ако постоје докази који то потврђују.

Обавјештење о сједници вијећа другостепеног суда може се извршити писменим достављањем уз потврду о пријему на доставници, затим телеграмом и телефоном у којим случајевима се о томе ставља службена биљешка на спису, као и усменим саопћењем у суду што се потврђује записником о саопћењу или службеном биљешком. На основу доставнице, односно службене биљешке или записника може се констатирати да је извршено уредно достављање обавјештења о сједници вијећа.¹²

— Сродници окривљеника који су овлаштени да поднесу жалбу у корист окривљеника, не могу захтијевати да буду обавијештени о сједници вијећа, јер се они у овом правцу не могу изједначавати ни са окривљеником ни с његовим бранитељем.

⁷ Вс БиХ, бр. К 169/80 од 23. IV 1980. године.

⁸ Савезни суд, бр. Кзс 41/74 од 23. V 1975. године — ЗСО, Књ. I — св. 4 — 1976.

⁹ ВсВ, бр. Кзп 4/80 од 1. 2. 1980. — Билтен (НС), бр. 2/1980.

¹⁰ ВсСр, бр. Кзз 60/78 од 16. 11. 1978. године.

¹¹ ВсМ, бр. Кж. 12/75 од 6. II 1975 — ЗСО — Књ. I — св. 4 — 1976.

¹² Кзс 6/80 од 18. III 1980. — Билтен (Б), бр. 12/1980.

Међутим, ови сродници могу, ако поднесу жалбу у корист окривљеника, да поставе захтјев да о сједници вијећа буде обавијештен окривљеник особно односно његов бранитељ, и такав захтјев би обавезивао суд да достави одговарајућа обавијештења.¹³

У нас је подвргнута оправдано критици одредба из чл. 371. ст. 7. ЗКП према којој се не треба обавјештавати странке о сједници вијећа ако жалбу треба одбацити као неправовремену или недопуштену.¹⁴ Сматрамо, да је критика (да то ново рјешење ЗКП „није добро“) у цијелости оправдана због тога, јер у случају ако жалбу одбаци предсједник вијећа првостепеног суда, незадовољна странка има право жалбе вијећу другостепеног суда. Међутим, кад вијеће другостепеног суда без очитовања незадовољне странке донесе рјешење о одбацивању жалбе, то рјешење постаје аутоматски правомоћно! У предстојећој Новели ЗКП требало би испустити ову одредбу и предвидјети очитовање потенцијално могуће тангиране странке или алтернативно предвидјети могућности, да се не допушта жалба против рјешења предсједника вијећа првостепеног суда о одбацивању жалбе као неправовремене или недопуштене. Међутим, овакво рјешење би се косило с начелом двостепености заступљеном у свим савременим кривичним процедурама.

2. 3. Овлаштења предсједника вијећа или вијећа

У другостепеном поступку предсједник вијећа самостално или вијеће овлаштени су:

- предсједник вијећа самостално има право одредити суца извјеститеља (чл. 370. ст. 1. ЗКП);

- предсједник вијећа самостално заказује сједницу вијећа (чл. 370. ст. 3. ЗКП);

- предсједник вијећа самостално или вијеће обавјештавају странке о сједници вијећа кад то оне нису захтијевале, ако би њихова присутност била корисна за разјашњење ствари (чл. 371. ст. 1. ЗКП);

- Кад је предсједник вијећа жалбеног суда нашао да би присуство странака сједници вијећа било корисно за разјашњење ствари, вијеће не може измијенити одлуку предсједника вијећа да се сједница одржи у смислу одредаба чл. 341. ЗКП (сада чл. 371). Вијеће није овлаштено да тако поступи ни у случају кад странке нису дошле на сједницу, а нема доказа да су о сједници вијећа обавијештене.¹⁵

¹³ Петрић, Б.: Јавна седница Већа жалбеног суда — *ЈРККП (Б)*, бр. 4/1969, стр. 606.

¹⁴ Васиљевић, Т.: Нове установе и нова решења Закона о кривичном поступку од 24. XII 1976 — Део II — „Гласник“ (НС), бр. 6/1977, стр. 60.

¹⁵ Точ. 12. Закључака VI Саветовања судија представника кривичних одељења републичких и покрајинских врховних судова и судија Кривичног одељења Врховног суда Југославије — одржаног 14. и 15. децембра 1970. године у Београду — *ЈРККП (Б)*, бр. 1/1971, стр. 132.

— председник вијећа самостално или вијеће осигурава присутност оптуженика који је у притвору, а има бранитеља, уколико нађу да је то сврсисходно (чл. 371. ст. 2. ЗКП);

— вијеће има право од странака тражити потребна објашњења у вези с жалбеним наводима (чл. 371. ст. 3. ЗКП);

— вијеће одлучује, да ли ће се одржати другостепена расправа (чл. 372. ст. 2. ЗКП);

— председник вијећа самостално ускраћује бранитељу право да даје објашњења на сједници вијећа жалбеног суда што не представља повреду права на одбрану, кад он или вијеће оцијене да су таква објашњења непотребна.¹⁶

3. ПРАВА, ДУЖНОСТИ И ОВЛАШТЕЊА СТРАНАКА

Увођење института јавне сједнице вијећа другостепеног суда поздрављено је у нашим стручним и знанственим круговима, а поготово од стране југославенских одвјетника (адвоката), будући је одредбом члана 371. ЗКП у већој мјери ојачано начело контрадикторности. Међутим, оправдано је указано да још увијек окривљеник није у потпуности изједначен с процесним положајем јавног тужиоца, јер се он увијек позива на сједницу (чл. 370. ст. 3. ЗКП), наравно само кад се ради о кривичним дјелима која се гоне по службеној дужности, а окривљеник се позива само тада кад он то захтијева. У литератури је поред тога упозорено, да осим ове разлике у законском нормирању процесног положаја окривљеника и јавног тужиоца, постоји и разлика у третману ових странака на јавној сједници вијећа. Тврди се, да председник вијећа већ при почетном излагању бранитеља овог упозорава да *кратко* изложи о томе што има намјеру казати, јер да сједница није главна расправа, а кад ријеч добије јавни тужилац, њему се не чине овакве врсте упозорења.¹⁷

Да је било честих неспоразума у пракси у вези provedбе одредбе чл. 371. ЗКП свједочи чињеница, да је о овом проблему било много расправа на једном Савјетовању судца кривичних одјела наших највиших судова. На томе су Савјетовању заузети јасни ставови по оним питањима, која су највише била предмет неспоразума у другостепеној јавној сједници.

Прво, *оквир* у коме се могу кретати објашњења и приједлози странака на сједници вијећа у односу на *садржај* жалбе, у вези с чим је заузето стајалиште:

„Објашњења и приједлози странака на сједници вијећа могу се кретати само у оквиру жалбених разлога садржаних у жалби. Осим тога странке могу износити и оне повреде закона, које жалбени суд испитује по службеној дужности.

¹⁶ ВцСр, бр. Кзп 6/81. од 19. II 1981. године — ПЖ (Б), бр. 12/81 стр. 117.

¹⁷ Шошкић, С.: Смисао одредбе чл. 341. ст. 3. Законика о кривичном поступку. Адв. (Б), бр. 1/1977, стр. 31.

Ако жалба изјављена у корист окривљеног не садржи податке из чл. 332. став 1. ЗКП (сада чл. 362. сл. 2. — Примједба И. К.), а жалилац у року одређеном од суда не допуни жалбу, објашњења и приједлози странака на сједници вијећа могу се односити само на повреду закона које жалбени суд испитује по службеној дужности, као и на одлуку о казни (члан 346. став 2. ЗКП)¹⁸ (сада члан 376. ст. 2. — Примједба И. К.).

Друго, у судској пракси постојале су контроверзе у вези с питањем изношења нових чињеница и нових доказа на сједници вијећа. Пет дана прије одржавања цитираног Савјетовања Врховни суд Хрватске у једном је предмету заузео став, да странкама није допуштено да износе нове чињенице и нове доказе који нису наведени у самој жалби.¹⁹

На наведеном Савјетовању заузет је став да на сједници вијећа странке могу износити нове чињенице и нове доказе уколико се односе на жалбене разлоге садржане у правовремено поднесеној жалби, при чему је странка дужна дати објашњење зашто ове чињенице и доказе није раније изнијела.²⁰

Приликом дискусије о овом питању било је изражено и мишљење, да послије истека рока за жалбу жалитељ није овлаштен да износи нове чињенице, али може изнијети нове доказе на чињенице које је већ истакао у жалби.²¹

Ratio legis заузетог стајалишта на Савјетовању састоји се у томе, да жалитељ може сазнати за нове доказе или чињенице послије подношења жалбе, а прије сједнице вијећа жалбеног суда, па је процесно потпуно оправдано омогућити изношење тих доказа и чињеница прије доношења одлуке.²²

Треће, у судској пракси се поставило и питање оквира у коме се могу кретати објашњења странака на сједници вијећа у погледу ширине излагања. У вези с овим у литератури су презентирана два става о томе што се разумијева под ријечима да „странке могу дати потребна објашњења за своје ставове”.

Према једном схваћању, странкама би се требало допустити излагање без икаквих ограничења,²³ док према другом странке би се требале ограничити на детаљну интерпретацију битних и уједно спорних елемената.²⁴

Како се у овом стадију поступка ради о испитивању основаности жалбе поднесене против пресуде нижег суда и о испи-

¹⁸ Закључак 3.м VI Савјетовања судаца представника кривичних одјељења... ЗСО — Књ. XV — Св. 4 — 1970, стр. 139.

¹⁹ Пресуда ВсХ, бр. Кж 1346/70 од 10. XII 1970. године — ЗСО — Књ. XVI — Св. 1 — 1971, стр. 86.

²⁰ Закључак 3. н VI Савјетовања судаца представника кривичних одјељења... ЗСО — Књ. XV — Св. 4 — 1970, стр. 139.

²¹ Краус, Б.: Шесто саветовање представника кривичних одјељења врховних судова — ЈРККП (Б), бр. 1/1971, стр. 125.

²² Петрић, Б.: Јавна седница Већа жалбеног суда. ЈРККП (Б), бр. 4/1969, стр. 607.

²³ Белчић, М.: Учествовање браниоца на сједници вијећа другостепеног и трећестепеног суда — О (З), бр. 3—4/1970, стр. 83.

²⁴ Ацев, В.: Некои спорни прашања во врска со одржување јавна седница на советот на жалбениот суд во смисла на член 341 од ЗКП — ПМ (Ск), бр. 1/1975, стр. 49 и 50.

тивању правилности побијане пресуде, те о утврђивању да ли су у поступку учињене такве повреде закона које жалбени суд испитује по службеној дужности²⁵ — на Савјетовању је усвојен закључак:

„У оквирима наведеним под точкама м) и н), објашњења странака на сједници вијећа састоје се у потпунијем и ближем упознавању суда са ставовима странака о битним и другим важним питањима конкретнoг предмета чињеничне, материјално-правне и процесне природе. Странка се не може упуштати у понављање онога што је било изнијето у извјештају суца извјеститеља, нити може у цјелини износити своју жалбу или одговор на жалбу чији је садржај судац извјеститељ репродуцирао у потребној мјери. Објашњења странака на сједници вијећа ни у ком случају се не могу по свом садржају и објуму претворити у давање ријечи у смислу чл. 314. ЗКП. Странку која би прекорачила своја права у погледу излагања на сједници, председник вијећа, по претходној опомени, може прекинути.”²⁶

Од осталих интересантних питања која се могу појавити у другостепеном поступку на јавној сједници вијећа, овдје издвајамо још три процесне ситуације.

— Кад другостепени суд одлучује о жалби бранитеља окривљеника против пресуде суда првог степена у сједници вијећа која се одржава у смислу одредаба члана 371. ЗКП, другом бранитељу окривљеника који није поднио жалбу не може се на сједници вијећа ускратити давање потребних објашњења за своје ставове из разлога што он није поднио жалбу, без обзира на то кад је поднио пуномоћ и да ли је тражио да буде обавијештен о сједници вијећа.²⁷

— Како се у јавној сједници не може утврђивати чињенично стање, то у тој сједници, једнако као и у нејавној сједници, тужитељ не може одустати од оптужнице, нити је измијенити, јер такво овлашћење чл. 374. ст. 5. даје тужитељу једино на другостепеној расправи и везује га за резултат расправе.²⁸

— Трећа процесна ситуација односи се на проблеме у вези с успостављањем имунитета. Наиме, кад се делегат скупштине друштвено-политичке заједнице или други високи функционар позове на имунитет у току одржавања јавне или нејавне сједнице вијећа, обавеза је суда (не јавног тужиоца)²⁹ да тражи

²⁵ Краус, Б.: Ibid., стр. 125.

²⁶ Закључак 3. о VI Савјетовања судца представника кривичних одјељења ... ЗСО — Књ. XV — Св. 4 — 1970, стр. 139.

²⁷ Савезни суд, бр. Кз 32/80 од 12. II 1981. — *Билтен сав. с. (Б)*, бр. 14/1981.

²⁸ Грџиша, М.: Чињенично стање у кривичном поступку, стр. 203.

²⁹ Петрић, Б.: Делегатски имунитет и кривични поступак — *ЈРККП (Б)*, бр. 3/1976, стр. 341.

— Чл. 446. ст. 1. ЗКП.

— Одлука ВcJ, бр. Кз 31/1970 од 19. XI 1970.

— Исто је закључила већина на једном савјетовању представника кривичних одјељења врховних судова — *ЈРККП (Б)*, бр. 1/1971, стр. 127—128.

— Василев, Д.: Јавна седница пред другостепеним судом из члана 371. ЗКП у теорији и пракси — *ЈРККП (Б)*, бр. 1/1978, стр. 121.

одобрење за покретање или наставак кривичног поступка против особе која ужива имунитет или особа изједначених у имунитетским правима с делегатима. То тражи суд а не јавни тужилац из разлога, што је јавни тужилац такав државни орган који гони извршиоце кривичних дјела, а дужност је суда да цијени и оцјени да ли су се стекли увјети за покретање и вођење кривичног поступка.

4. ПРАВНА ПРИРОДА ПОВРЕДЕ ОДРЕДБЕ ИЗ чл. 371. ЗКП

У нашој судској пракси и теоретским расправама присутно је питање правне природе повреде одредбе из чл. 371. ЗКП с обзиром на околност, да у случају пропуста другостепеног суда обавјештавања странака или у случају ако обавјештавање није уредно извршено. Код таквих пропуста или неуредности јавна сједница вијећа се мора одгодити, а уколико се то не учини, одлука другостепеног суда може бити укинута у трећестепеној инстанци или поводом поднесених изванредних правних лијекова: захтјева за заштиту законитости или захтјева за изванредно преиспитивање правомоћне пресуде. Све то у цијелости важи у редовном кривичном поступку. Кад се ради о сумарном поступку, у случају стављања захтјева за обавјештавање о сједници другостепеног суда, другостепени суд је овлаштен да не удовољи том захтјеву, а предсједник вијећа или вијеће по властитој иницијативи ће обавијестити обје странке о сједници вијећа кад установе да би присутност странака или једне од њих било корисно за разјашњење ствари.

Наиме, у вези с обавезом другостепеног суда о обавјештавању странака кад то оне захтијевају, поставља се питање, да ли непоступање по тој законској обавези, представља апсолутно битну повреду кривичног поступка из чл. 364. ст. 1. точ. 3. ЗКП (ако је расправа одржана без особе чије је присуство на расправи обавезно).

По овоме питању у јудикатури и теорији искристализирала су се три различита правна схваћања:

Прво схваћање наведену повреду закона сматра *самосталном* повредом. То схваћање је заступљено и у једном реферату Врховног суда Југославије у којем се каже, кад се деси повреда чл. 341. ЗКП (сада чл. 371) укинут ће се пресуда и у својој одлуци другостепени суд ће само констатирати такву повреду, али да примјена или навођење одредбе из чл. 364. ст. 1. или 2. ЗКП при томе не долази у обзир.

Друго схваћање наведену повреду закона сматра *апсолутно битном повредом* одредбе кривичног поступка из чл. 364. ст. 1. точ. 3. ЗКП. Овај став се овако аргументира:

„...предлози и објашњења које странке могу дати на јавној седници не могу да се замене нити речју странке на главном претресу, нити образложењем у поднесеној жалби, пошто је и

непосредни контакт другостепеног суда са окривљеним и другим странкама користан, и може да има утицаја на одлучивање.”

Треће схваћање наведеној повреди закона сматра *релативном* повредом кривичног поступка из чл. 364. ст. 2. ЗКП у вези с чл. 371. ЗКП, тј. кад је таква повреда имала утицаја на законито и правилно доношење другостепене одлуке.

Према нашем мишљењу прва два схваћања треба забацити. Прво из разлога, што у чл. 385. (прва реченица) ЗКП јасно стоји, да ће другостепени суд *укинути* првостепену пресуду само у случају ако утврди да постоји битна повреда одредаба кривичног поступка, из чега слиједи закључак а *contrario*, да се не може укидати она одлука која садржи тзв. самосталну повреду ЗКП, каквом ју је сматрао својевремено Врховни суд Југославије, које је стајалиште касније измијенио и приклонио се трећем мало прије изнесеном правном схваћању.

Друго стајалиште такођер не може издржати критику. Оно је у очитој супротности с експлицитним одредбама ЗКП. Наиме, у одредби чл. 364. ст. 1. точ. 3. ЗКП стоји да се ради о апсолутно битној повреди одредаба кривичног поступка „ако је главна расправа одржана без особе чије је присуство по закону обавезно”, а у чл. 371. ст. 4. ЗКП стоји: „Недолазак странака које су уредно обавијештене не спречава одржавање сједнице вијећа”.

Треће схваћање је једино у складу с *ratio legis* одредбе из чл. 371. ст. 1. ЗКП у вези с чл. 364. ст. 2. ЗКП, тј. при пропусту обавезног обавјештавања странака које су то захтијевале да присуствују сједници другостепеног суда, очито се ради о *релативној* повреди одредаба кривичног поступка.

Значење употребљаваних кратица у фуснотама: Адв (Б) — Адвокатура, Београд; — Билтен сав. с. (Б) — Билтен Савезног суда, Београд; — Билтен (НС) — Билтен Врховног суда Војводине, Нови Сад; — Гласник (НС) — Гласник Адвокатске коморе САП Војводине, Нови Сад; — ЈРККП (Б) — Југословенска ревија за криминологију и кривично право, Београд; — О (З) — Одвјетник, Загреб; — ПМ (Ск) Правна мисла, Скопје; — ПЖ (Б) — Правни живот, Београд; — ЗСО — Збирка судских одлука.

Иван Кркљуш

ЕТАЖНИ ДОПРИНОС

Већ дуже времена у нашој јавности води се расправа о такозваном етажном доприносу. Јасно је да се, на први поглед, и површно посматрано, проблем своди на неспоразум око плаћања етажног доприноса. Међутим, не само правно, него и мериторно, реч је о проблему који се не исцрпљује, само, у домену становања, одржавања зграда, плаћања накнаде, издвајања средстава и условима њиховог утрошка, него има шире, друштвено-политичке реперкусије везане за политику стамбене изградње, ангажовање личних средстава за ту изградњу, а самим тим и одређене ефекте и рефлексије на политику стабилизације и допринос напорима које чини читава наша друштвена заједница.

Све су то респективни разлози, а има их још, који нас мотивишу да овој материји поклонимо одговарајућу пажњу.

Постојећа норматива

Основни нормативни акт, који ће у овој анализи бити најчешће присутан, јесте Одлука о одржавању стамбених зграда на територији града Новог Сада донета од стране Самоуправне интересне заједнице становања Општине Нови Сад 8. фебруара 1982. године која ступа на снагу „... осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу града Новог Сада“ а примењиваће се од 1. јануара 1982. године”.

Ту је, такође, споран — у погледу важности појединих одредаба — Закон о својини на деловима зграда — Сл. лист СФРЈ 57/65, затим Закон о самоуправним интересним заједницама у стамбеној области — Сл. лист САП Војводине 21/74, па Самоуправни споразум о оснивању Самоуправне интересне заједнице становања Општине Нови Сад из фебруара месеца 1979. године, као и Друштвени договор о јединственим основама за утврђивање станарине и накнаде станарине — Сл. лист Општине Нови Сад 14/79.

Уколико се у току излагања укаже потреба позивања и на друге прописе, то ће бити посебно евидентирано.

Но, како Одлука о одржавању стамбених зграда на територији града Новог Сада — у даљем тексту Одлука — представља пропис у коме су „концентрисани проблеми”, а како је приступачна само најужем броју правника, то ћемо, ради олакшане комуникације, цитирати поједине њене чланове.

Члан 12.

Средства за одржавање стамбених зграда и станова остварују се из станарине коју плаћају носиоци станарског права за коришћење стана, накнаде коју плаћају сопственици стана у грађанској својини за одржавање заједничких делова стамбене зграде, накнаде коју плаћају сопственици односно закупци пословних просторија за одржавање делова стамбене зграде, личних средстава станара и средстава самоуправних организација и заједница која они посебно издвоје као додатна средства за одржавање зграда и станова.

Члан 13.

Сопственик стана као посебног дела стамбене зграде дужан је да плаћа сразмерни део трошкова за инвестиционо и текуће одржавање стамбене зграде.

Сопственик стана из става 1. овог члана сваког месеца плаћа на име трошкова одржавања стамбене зграде средства која износе онолико процената од станарине која би се плаћала за тај стан да је у друштвеној својини колико се процената од станарине годишње планом Заједнице становања намењује за подмирење уговорних и законских обавеза, сем амортизације, текуће одржавање и хитне интервенције.

На крају сваке године, сопственик стана је дужан да плати Заједници и сразмерни део трошкова инвестиционог одржавања зграде који су настали у току године.

Члан 15.

Средства станарине намењују се:

1. за подмирење законских и уговорних обавеза које Заједница има поводом управљања удруженим средствима фонда стамбених зграда и станова,
2. за амортизацију,
3. за инвестиционо одржавање стамбених зграда,
4. за инвестиционо одржавање станова,
5. за текуће одржавање стамбених зграда.

Члан 18.

Средства за текуће одржавање стамбене зграде обезбеђују се од станарине и накнаде коју по овој одлуци плаћају сопственици станова

у грађанској својини и сопственици односно закупци пословних просторија као посебних делова стамбене зграде.

Стамбеној згради за текуће одржавање припада одређени проценат од станарине који за сваку годину утврђује Скупштина Заједница и одређени износ накнаде утврђен овом одлуком.

Члан 19.

Ако средства станарине и накнаде из члана 18. ове Одлуке нису довољна за финансирање радова утврђених програмом текућег одржавања стамбене зграде, станари обезбеђују потребна средства удруживањем личних средстава и средства корисника пословних просторија на начин, по поступку и висини коју заједнички утврђују.

Шта је етажни допринос

Одлука садржи термилошке анахронизме — сопственик стана у грађанској својини, уместо право својине и други, — али да се не би створила забуна, ми ћемо се држати тих термина. Ипак, сматрамо да нам се неће замерити, — да бисмо избегли безбројна понављања, — ако уместо те дуге формулације: сопственик стана у грађанској својини, употребимо термин: етажни власник, мислећи при том увек на етажни стан на коме постоји право својине.

Етажни допринос је „... накнада коју плаћају сопственици стана у грађанској својини за одржавање заједничких делова стамбене зграде ...” (Иста обавеза терети и сопственике односно закупце пословних просторија.)

Како је већ сада сигурно да је један од кључних проблема даљег излагања *накнада за одржавање заједничких делова стамбене зграде*, то већ на самом почетку указујемо на овај појам.

Ово и ради тога, јер Одлука, одмах у следећем члану говори о плаћању сразмерног дела трошкова за текуће одржавање стамбене зграде, а не „заједничких делова стамбене зграде”.

Из овога би се морао извести закључак да је у питању *накнада за одржавање заједничких делова зграде* односно само *зграде*, дакле делимична партиципација издатака учињених од стране Заједнице за радове поводом инвестиционог одржавања зграде или њених заједничких делова.

Испоставиће се, међутим, да није тако.

Ипак ћемо претходно, да се не бисмо враћали на ово питање, размотрити појам стамбене зграде, односно заједничких делова стамбене зграде.

На први поглед могло би се помислити да је реч о обичном ситничарењу када се инсистира на анализи „заједничких делова стамбене зграде” односно на опредељењу садржине појма „стамбена зграда”.

Закон о својини на деловима зграда употребљавао је термин „заједнички делови вишестамбене зграде” не у грађевинско-техничком смислу, него у правном, својинском смислу, будући да на њима, тим заједничким деловима, сопственици посебних делова имају „... трајно право коришћења”.

То „трајно право коришћења” могло би се повезати са категоријом права коришћења изграђеног грађевинског земљишта док на њему постоји породична стамбена зграда, иако би се више могло говорити о асоцијативној вези, него о материјално-правној важности. Нас, међутим, интересује нешто друго. Земљиште није подложно квару и пропадању, па је то право коришћења — бесплатно. Зграда је, напротив, технолошки везана за промене, чије спречавање, или отклањање, захтева одређене финансијске издатке.

Није, дакле, реч о накнади која произилази из својинских или квази својинских односа — „трајно право коришћења” — него је у питању сразмерни део трошкова, парцијално учешће у трошковима, учињених поводом одржавања заједничких делова вишестамбене зграде, како би се ови делови зграде могли рационално користити.

Јасно је, при том, да заједнички делови вишестамбене зграде нису исто што и „стамбена зграда”.

Пре но што пређемо на анализу појма стамбене зграде, треба, као закључак, рећи да обавеза партиципације етажног власника не произилази из чињенице „права коришћења”, него, напросто, из саме околности фактичког коришћења било да то коришћење врши сам етажни власник непосредно, или да то „коришћење” врши његов стан као последице грађевинско-техничке неминовности.

Стамбена зграда без станова, једноставно — не постоји. То значи да је у појму стамбене зграде имплициран појам стана. Разуме се да је, барем што се тиче вишестамбене породичне зграде, неминован и обрнути закључак, немислииво је постојање више станова без стамбене зграде. Сасвим је сигурно, дакле, да су станови саставни делови вишестамбене зграде и да представљају највећи део стамбене зграде. Заједнички делови и постоје само ради тога да би се могли користити станови. Ако се, за тренутак, зауставимо на правном аспекту, онда можемо констатовати да присуствујемо категорији *universitas rerum*, будући да су поједини станови правно и економски самосталне целине и да сви заједно, прерастањем у нови квалитет, стварају нову, самосталну категорију — зграду. Но, понављамо, *ratio* није зграда, него станови, јер је зграда само грађевинско-техничка последица збира станова.

То значи да одржавање стамбене зграде истовремено представља и одржавање станова у тој згради, односно, што је исто, да одржавање станова значи, истовремено, и одржавање саме стамбене зграде. То значи, као закључак, да етажни власник када плаћа сразмерни део за одржавање, реч је о инвестиционом одржавању, стамбене зграде, он аутоматски плаћа и за инвестиционо одржавање тих станова, који нису његови. Када се томе дода чињеница да он сам сноси трошкове инвестиционог одржавања свога стана, онда је јасно да је та обавеза етажног власника проширена и на плаћање инвестиционог одржавања туђих станова. Речју, поред обавезе да инвестиционо одржава свој стан, њему је наметнута обавеза да издржава и туђе станове.

То, што Одлука, касније, прецизира техничке елементе инвестиционог одржавања станова и инвестиционог одржавања зграде, нема никаквог утицаја на горе изложено, јер не постоји ниједан члан који би детаљније разрадио структуру инвестиционог одржавања заједничких делова стамбене зграде.

Ако досадашњи напор није био узалудан, и ако је излагање било јасно, онда произилази констатација да је било неопходно одредити јасне границе између појмова „стамбене зграде“, „заједничких делова стамбене зграде“ и „стана“, јер смо на тај начин открили да је на етажног власника наметнута обавеза која излази из намене фиксиране у члану 12. Одлуке.

Структура накнаде

Етажни власник сваког месеца плаћа средства која износе одређени проценат од станарине која се плаћа за исти стан у друштвеној својини.

Та накнада се дели на:

1. Одржавање стамбене зграде — мисли се на текуће одржавање,
2. Део законских и уговорних обавеза,
3. Хитне интервенције.

Мимо ове, фиксне, месечно утврђене накнаде плаћа у једнократним износима:

1. Допунска средства за сврху под 1. претходне спецификације уколико се покаже да средства утврђена програмом текућег одржавања по члану 19. Одлуке нису довољна за то финансирање,
2. Инвестиционо одржавање зграде у сразмерном делу.

Како је малопре, због јединства материје, већ дата анализа инвестиционог одржавања стамбене зграде, и како обавеза накнаде етажног власника за текуће одржавање — осим висине у оба случаја — није спорна, то ћемо појединачно испитати остале обавезе.

У члану 15. Одлуке да се средства *станарине* намењују за подмирење законских и уговорних обавеза које Заједница има поводом *управљања* средствима фонда стамбених зграда и станова.

Намерно смо маркирали извор финансирања за те сврхе, да бисмо искључили сваку дилему, и недвосмислено указали да се ова средства издвајају из станарине, а не из *накнаде* коју плаћају етажни власници. Та накнада етажних власника, видели смо, може се употребити само за одржавање заједничких делова стамбене зграде.

Другу маркиацију ставили смо на „*управљање*“, што, реченично повезано, значи да Заједница средства станарине користи за подмирење законских и уговорних обавеза које има поводом управљања удруженим средствима фонда стамбених зграда и станова.

Јасно је, дакле, да те обавезе — законске и уговорне — не произилазе из одржавања, било текућег, било инвестиционог, *стамбене зграде*, па не само да не могу бити издвојене из *накнаде* коју плаћа етажни власник, него и *не смеју* потицати из ове *накнаде*, јер се ради о обавезама које произилазе из чињенице да је Самоуправна интересна заједница становања општине Нови Сад друштвено правно лице и да *мора* поштовати одредбе Закона о удруженом раду — од члана 110. на даље — које говоре о законским и другим обавезама.

Не може нико, па ни етажни власник, подмиривати извесне обавезе друштвеног правног лица које се као фиксираних исказају механизмом расподеле укупног прихода. То би било исто као када би таксени обвезник у парници плаћао још и доприносе из личног дохотка које плаћа суд за судију и дактилографа.

Намена *накнаде* етажног власника је јасна: партиципација у одржавању заједничких делова стамбене зграде и њен део, без обзира на висину, не може бити ненаменски коришћен, а у конкретном случају и не сме.

Међутим, ту је, видећемо касније, у ствари корен погрешног понашања Заједнице, јер *накнаду* етажних власника третира као *приход од етажног доприноса* и од те квалификације креће у утврђивање дохотка односно стварања годишњег финансијског плана.

Хитне интервенције

У члану 34. *in fine* Одлуке се каже:

„Средства за хитне интервенције обезбеђују се из укупне *станарине* (подвукао аутор) и у ту сврху се издвајају финансијским планом и програмом заједнице.”

Према томе, нема нигде, ни речи, да се накнада из члана 12. Одлуке може издавати и за део издатака везаних за хитне интервенције, па се обавеза за хитне интервенције из члана 13. Одлуке показује не само као усамљена и без ослонаца у другим одредбама, него је изричито противна овде цитираној одредби из члана 34. Одлуке.

Уосталом „хитне интервенције” могу се односити или на текуће одржавање заједничких делова стамбене зграде или на инвестиционо одржавање заједничких делова стамбене зграде, који издаци су већ обухваћени плаћањем. То што су по својој природи хитне, приоритетне и не трпе одлагања, не мења њихову карактеристику.

Да се, поново, послужимо аналогijом из области правосудја. Ако се плати такса за тужбу и одлуку, онда нема основа за допунска плаћања ако је предмет у питању, рецимо сметање поседа, хитне природе.

На крају, за ово и претходно излагање, скоро да и није потребно рећи да етажни власник не сме учествовати у партиципацији законских и уговорних обавеза Заједнице, а не мора доприносити накнади за хитне интервенције, јер би тиме два пута, под два имена, плаћао исте радове.

Висина доприноса за текуће одржавање стамбене зграде

Видели смо, мало пре, да је висина накнаде за текуће одржавање стамбене зграде одређена процентом од станарине утврђене годишњим планом Заједнице. Ради се, очигледно, о фиксираном, тачно одређеном износу који неумољивим аутоматизмом улази као приход и као такав мора, по сили закона, бити диспониран на оне ставке има их двадесетак најмање — које предвиђа Закон о удруженом раду. То значи да нема, и да не може бити, никакве гаранције да ће се та средства заиста и утрошити за текуће одржавање, из простог разлога што то није могуће, што она, када једном уђу у Заједницу као приход, не могу добити неки други, наменски карактер и што морају делити судбину свих ставки које се зову: приход.

Чак и да није овако како јесте, и како мора бити, накнада коју плаћају етажни власници, по самој Одлуци, не би ишла на текуће одржавање стамбене зграде у целости, него би у ту сврху био одвојен само „... одређени износ накнаде...”, а њену висину одређује Скупштина Заједнице за сваку годину.

Сматрамо да од овога тренутка више не треба наслућивати проблем. Он је више него уочљив.

Значи да се ни под најоптималнијим околностима накнада етажног власника не троши у наменске сврхе, него, евентуално, само њен део.

Дужност плаћања сразмерног дела трошкова инвестиционог одржавања зграде

Није потребан скоро никакав напор да би се уочила разлика између *накнаде и дужности плаћања*.

Накнада је фиксни, у месечним оброцима, изражени износ који етажни власник мора плаћати. Његова висина не зависи, уопште, од тога колико је извршено радова, па ни од тога да ли су неки радови уопште изведени. Накнада се плаћа *увек*, постојала, или не, обавеза Заједнице за плаћање радова на згради у којој се налази стан етажног власника. То, даље, значи да одржавања не мора бити, али се плаћање у ту — и не само у ту — сврху мора вршити. Накнада је, према томе, само терминолошка категорија, јер се и не ради о некој накнади, или се, по правилу, она не уклапа у стварне издатке за одржавање, јер се „истопа“ у *приход* Заједнице, а те трошкове Заједница намираје као *расход*.

Напротив, „дужност плаћања сразмерног дела“ инвестиционог одржавања појављује се само онда ако су трошкови *заиста и настали* у току године.

Разлика је више него јасна. Јасан је, међутим, и мотив за овакво решење.

Трошкови текућег одржавања су, по правилу, мањи од накнаде коју плаћа етажни власник, или их уопште нема. Ако, ипак, буду већи, онда их надокнађују станари, па и етажни власници из „личних“ средстава.

Сада би требало обратити пажњу на следећу ситуацију: Ако би висина *целе* накнаде била довољна за подмирење трошкова текућег одржавања зграде, етажни власник би, ипак, морао те радове дотирати и „личним средствима“ јер Заједница само њен *део* одваја у наменске сврхе, а остатак у ненаменске, како смо напред утврдили.

Етажни власник за текуће одржавање зграде плаћа два пута: једном *целе* године, паушално, а други пут, одједном, из *накнадних*, допунских, „личних“ средстава. Шанса је, ипак, у чињеници да друго плаћање није плаћање без основа.

У случају инвестиционог одржавања имамо чист трошковни принцип, а у случају текућег одржавања комбиновани: фиксни, паушални — ако издатака уопште не буде, или ови буду мањег обима — и трошковни, — ако трошкови буду изнад висине утврђене планом Заједнице.

Инвестиционо одржавање зграде је, по правилу, веома високо, па се ту и приступило трошковном принципу: плаћа се само онолико колико је утрошено, и онда када је утрошено.

Правни основ дужности плаћања

Што се тиче обавезе плаћања сразмерног дела трошкова инвестиционог одржавања зграде, он има *основ у правном по-*

слу, радовима који су изведени на згради од стране одређене радне организације.

Истина, и овде постоји једна нерашчишћена дилема, али она може, када би се искристалисала до краја, да буде само коректив, а никако да дезавуише постојање основа.

Реч је о томе да заједнички делови зграде служе потребама стана у етажној својини, али се, исто тако, не може заобићи констатација да стан у етажној својини служи згради.

Није етажни стан ружно паче стамбене зграде, него је он згради исто што и зграда њему. Значи, остаје један део основа „непокривен”.

С друге стране, станарина се, између осталог, распоређује и за инвестиционо одржавање станова, па се тако претежни део зграде — станови — инвестиционо одржава од станарине. Власници етажних станова, видели смо, сами инвестиционо одржавају своје станове.

Већ смо раније рекли да глобална формулација обавезе инвестиционог одржавања зграде није ни прецизна, ни правична, јер када власник етажног стана инвестиционо одржава свој стан, он, истовремено, једним делом инвестиционо одржава и саму стамбену зграду.

Правично решење видимо у томе да се обавеза етажног власника ограничи само на партиципацију оних трошкова инвестиционог одржавања дела зграде који део служи коришћењу његовог стана. Поред тога, етажни власник био би у обавези само у погледу једне половине трошкова који би га теретили за ове издатке с обзиром на величину стана, јер инвестиционим одржавањем свога стана, како је већ речено, он инвестиционо одржава и део стамбене зграде.

Прилика је да се на овом месту истакне и чињеница да су поједини етажни власници годинама, па и деценијама, плаћали паушални износ за инвестиционо одржавање зграде, а да таквог одржавања уопште није било, па се поставља судбина тих давања. Ова средства би се морала, валоризована, уколико нису утрошена, признати етажном власнику као аконтација, или исплата, следећих, стварно учињених издатака.

Но, без обзира на недограђеност овог принципа, сматрамо да је он, у начелу, прихватљив, јер у конкретном случају постоји *правни основ* давања.

Тај основ је у домену облигационог права и своди се на уговор који је закључила Заједница ради реализације обавеза насталих поводом инвестиционог одржавања, које обавезе, у једном одређеном делу, терете и етажне власнике.

А где је основ у осталим случајевима?

Однос вредности зграде и стана

Малопре је споменута половина од оне обавезе која би теретила власника стана за инвестиционо одржавање зграде.

Том приликом смо инсистирали на нечем другом, па се може учинити да је то био дефинитивни став.

Да ли је у питању половина, или још мањи део.

Уместо одговора, ево пример.

Зграда има, рецимо, сто станова и сви су станови једнаки. На њој се изведу инвестициони радови у вредности од сто милиона старих динара — и све остале вредности ћемо исказивати у старим динарима — што значи да би сваки стан теретила обавеза од један милион динара.

Оваква ситуација била би када би се инвестиционо одржавање одвијало по једном јединственом режиму.

Међутим, видели смо, етажни власник *сам* инвестиционо одржава свој стан.

Ради тога је потребно одредити однос вредности стана и зграде.

Под претпоставком да је на релацији зграда—стан, однос вредности 1:4, тј. да је вредност стана четири пута већа од вредности заједничких делова зграде који опадају на стан, онда би партиципација етажног власника била, у нашем примеру, не милион динара, него 200.000.— динара. Ово, разуме се, ради тога што етажни власник остатак своје обавезе инвестиционог одржавања зграде врши кроз одржавање стана.

Ако у тој „нашој“ згради има десет етажних станова, онда би обавеза тих десет етажних власника била два милиона, јер за осталих осам, они одржавају своје станове, а станове у друштвеној својини — реч је увек о инвестиционом одржавању — терети Заједница.

Да се види колика су то средства и на који начин се одливају средства етажних власника и ненаменски троше, узмимо да је у тој истој згради педесет станова у етажној својини.

По досадашњем систему они би сви заједно платили педесет милиона, а према нашој анализи, само пети део: десет милиона. Значи да би читавих четрдесет милиона било плаћено без икаквог основа.

Тек сада се, поново, можемо упитати, где је основ?

Да ли је Одлука основ?

Одлука је донета „... на основу члана 12. тачка 8. Закона о самоуправним интересним заједницама у стамбеној области” — Службени лист САПВ број 21/74.

Други нормативни извор Одлуке је на самом почетку споменути Самоуправни споразум, и коначно, такође нотирани, Статут Заједнице.

Да кренемо редом.

Члан 12. тачка 8. цитираног Закона гласи:

„Доносе техничке нормативе и програме одржавања стамбених зграда и станова у друштвеној својини.”

То, и ништа више.

Коментар је излишан, јер је из цитираног више него јасно да то није законско овлашћење из кога би за Заједницу произишло право да креира било какве финансијске обавезе етажним власницима чији се станови налазе у стамбеним зградама у односу на које Заједница „...доноси техничке нормативе и програме одржавања...”

Што се тиче Самоуправног споразума и Статута, о њима члан 110. став 1. и 2. Устава СФРЈ каже:

„Самоуправним споразумом о оснивању самоуправне интересне заједнице и њеним статутом уређују се послови од заједничког интереса за чланове заједнице, начин одлучивања о тим пословима, делокруг, овлашћења и одговорност скупштине и других органа интересне заједнице и друга питања од заједничког интереса за радне људе и самоуправне организације и заједнице организоване у интересну заједницу.

Статут самоуправне интересне заједнице доноси се у складу са самоуправним споразумом о њеном оснивању.”

Став трећи је за наше разматрање ирелевантан.

Према томе, ни ова два изворишта, како се види, нису овлашћења за Заједницу да из новчаних средстава етажних власника остварује свој приход. Ако, ипак, садрже такве обавезе — одлука не цитира чланове — онда су такве евентуалне одредбе неуставне.

Члан 126. Устава СФРЈ гласи:

„Самоуправни споразум, односно друштвени договор, обавезује учеснике који га закључе или му приступе.”

То је други, сматрамо и за Заједницу, веома крупни разлог да њене одлуке не могу имати правно релевантне реперкусије на етажне власнике да плаћају нешто недугувано.

Значи: ни један једини правни пропис на који се позива Одлука не даје Заједници она права која је она фиксирала у односу на етажне власнике.

Више због заокружења овог дела излагања, а не због допунске аргументације, истичемо да ова начела разрађује и Закон о удруженом раду.

Обогаћење без основа

Споменули смо, малопре, плаћање недугуваног. Ако неко плаћање нема правног основа, онда је то, морамо се сложити, плаћање недугуваног.

Члан 210. Закона о облигационим односима, у општем правилу о стицању без основа каже, да ако имовина неког лица пређе у имовину другог лица, а тај прелаз нема основа у самоуправном споразуму или неком другом правном послу, или у закону, стицалац је дужан да је врати.

Под претпоставком да између етажног власника и Заједнице не постоји уговор о трошковима одржавања, онда би се такво плаћање, сасвим сигурно, морало сматрати плаћањем без основа, односно, ако је Заједница у питању, стицање или обogaћење без основа.

Уколико уговор постоји, у том случају би се оно плаћање које је „покривено” уговором сматрало плаћањем по основу, а вишак, онај део „поскупљене етажарине” морао би имати третман плаћања без основа.

То је, формално посматрано, тако. Међутим, материјално-правна анализа мора, видећемо одмах у следећем поглављу, довести до другачијег закључка.

Принцип еквиваленције

Једно од основних начела грађанског права јесте начело еквиваленције.

Члан 15. Закона о облигационим односима гласи:

„Начело једнаке вредности давања:

(1) У заснивању двостраних уговора учесници полазе од начела једнаке вредности узајамних давања.

(2) Законом се одређује у којим случајевима нарушавање тога начела повлачи правне последице.”

Члан 11. истог Закона гласи:

„Равноправност учесника у облигационом односу:

Учесници у облигационом односу су равноправни.”

Када бисмо искључиво инсистирали на уговору облигационог права, онда бисмо могли, и морали, ради потпуне слике, цитирати све одредбе Основних начела Закона о облигационим односима. Међутим, ранији уговор између етажних власника и Заједнице, и сада понуђени „О утврђењу и плаћању трошкова одржавања стамбене зграде” садржавао је претежно, да не кажемо искључиво, административне елементе, и тешко да би се и могао назвати уговором у материјално-правном смислу.

Ако, неко, уместо овлашћеника, уради неки посао или обави неку радњу, онда је овај дужан да му накнади тај рад, без обзира да ли је између њих постојао уговор или не, јер обавеза накнаде произилази из закона. То би значило да би Заједница, ако за одређене радове на згради ангажује извођача и плати му за извршене услуге, има права, било уговора или не, да од етажног власника тражи одређену партиципацију.

Понуђени уговор и не покушава да на том основу решава проблем. Он само одређује проценат од станарине који се плаћа за исти стан у друштвеној својини и тај проценат исказује као „накнаду трошкова” иако њих, по правилу, видели смо, и нема. Та накнада се, наводно, даје као „трошак стамбене зграде”.

Понуђени уговор би морао садржати, између осталог, и начин контроле извршених радова текућег одржавања зграде, у којој би обавезно морао учествовати и етажни власник, чиме

би се обезбедио и рационалнији утрошак средстава Заједнице, јер се за некавалитетне и, понекад и неизвршене услуге, наплаћују енормно високи износи, јер практично не постоји никаква контрола, осим потписа пословође одређене радне организације да су радови изведени.

Лако је одредити проценат партиципације, он може бити фиксиран и, касније, примењиван на све ситуације које настану.

На тај начин би се и обезбедило боље чување зграде од стране самих станара. Када смо већ код овог питања ваља напоменути да Одлука садржи читав низ одредаба које говоре о праву регреса у случајевима када се докаже кривица станара за насталу штету. Те одредбе се скоро никада нису ни користиле, јер станари нису заинтересовани ни за висину плаћања радова ни за чување зграде. Када би се право регреса дало и етажним власницима, који су економски итекако заинтересовани где се и како се троши њихов динар, ствари би добиле друге токове. Међутим, Заједница само за себе придржава право регреса, а етажни власник, када би се и појавио са таквим захтевом пред судом имао би небројене компликације са безброј приговора о његовој легитимацији. Овако, да се то право фиксира у уговору, онда би легитимација произлазила из уговора, или из Одлуке.

Јасно је, ипак, да то није суштински приговор Одлуци и уговору који се нуди.

Суштина је у томе што се власнику етажног стана налаже „подмирење” имагинарне, само претпостављене обавезе, што се тражи накнада за рад који није извршен, за који се, уопште, и не зна да ли ће бити извршен, и уколико буде, колика ће бити његова вредност.

Даља принципијелна примедба на понуђени уговор је у томе што он „скрива” део накнаде, јер Заједница годишњим планом даје згради само део накнаде, што говори да део накнаде — до сада је то било две трећине, никада неће и никада и не може бити еквиваленција за оно што се уради у згради у којој се налази стан етажног власника, из простог разлога што та накнада и не може доћи — услед инструментарија расподеле прихода — на оно место коме је намењена.

Наш је став да накнада не може бити *приход* и да се одржавање стамбених зграда, из Одлуке, не може финансирати из позиције „расход”, него да она мора бити стварна, еквивалентна оним издацима који стварно буду уследили.

Накнада не може, и не сме, бити приход, јер не постоји ни један једини материјално-правни пропис који овлашћује Заједницу да етажним власницима намеће било какве дажбине, само зато што се њихов стан налази у стамбеној згради.

То не може бити порез, јер се порез може креирати само законом, то не може, и не сме, бити акумулација која није покривена радом, то мора бити, само, оно што јесте: накнада,

партиципација за стварно извршене издатке за тачно одређене намене. И ништа више.

Добиће се, можда, утисак да смо против уговора.

Не, ми смо за уговор, али за онај уговор који ће имати чисте и јасне релације, за уговор у коме ће се тачно и јасно фиксирати обавезе и права, и где ће сваки динар бити покривен стварно извршеном услугом у коју етажни власници морају имати апсолутни увид и контролу.

Станарина и обавеза плаћања

На крају треба рећи неколико речи и о станарини односно обавези плаћања накнаде.

Заједница висину „накнаде” везује са процентом станарине за исти стан у друштвеној својини.

То је принципијелно неодрживо, јер је станарина обавеза која произилази из чињенице коришћења *туђе ствари*, стана, и цела би станарина, по правилу, морала ићи у зграду, јер је њена економска амортизација двадесет година, али је то сасвим други проблем који излази из оквира нашег разматрања.

За нас је важно да укажемо да се обавеза етажног власника не може компарирати са станарином, јер етажни власник користи *свој* стан не као ситносопственичку компоненту, већ као крупан допринос остварењу друштвених интенција у стамбеној изградњи чиме је ослободио знатан део друштвених средстава и тиме омогућио њихову диспозицију у друге друштвено-корисне токове. И ради тога, између свега што је речено, он не може „плаћати Заједници” како стоји у понуђеном уговору, него може само партиципирати на њега опадајући део стварно учињених трошкова за одржавање стамбене зграде.

ПРАВНА ПРАКСА

СУДСКА ПРАКСА

Сваке године једанпут представници виших привредних судова и привредних одељења врховних судова састају се ради заузимања заједничких ставова по појединим питањима из привредног права. XV седница привредног суда Југославије одржана је од 26. до 28. маја 1982. године у Малинској. Редакција „Гласника“ сматра да би било корисно да се ови ставови штампају у „Гласнику“.

ПРИВРЕДНИ ПРИЈЕСТУПИ

Закон о привредним пријеступима (ЗОПП) — („Сл. лист СФРЈ“ број 4/77 и 36/77) чл. 6, 51. и 52. ЗОПП

1. Да ли су повријеђене одредбе чл. 6, 8, 51. и 52. ЗОПП уколико су за привредни пријеступ из подручја вањско-трговинског промета оптужени: радна организација која у својем саставу има основне организације удруженог рада (а уједно је по чл. 7. ст. 2. тач. 2. Закона о промету робе и услуга с иностранством одређена за носиоца вањско-трговинског промета) као правна особа и радници радне заједнице, у окривљеној радној организацији, као одговорне особе?

Одговор:

Није повријеђена одреба чл. 6. и 8. ни начело јединствености привредно казненог поступка из чл. 51. и 52. ЗОПП, у случају када су заједно оптужени: радна организација која у својем саставу има ООУР а обавља послове вањско-трговинског промета на темељу Самоуправног споразума о удруживању у ту РО и радници радне заједнице такве РО који су у обављању те дјелатности радне организације учинили пропусте или радње који су прописани као привредни пријеступи у подручју обављања послова вањско-трговинског промета. Када радници РЗ (радне заједнице) обављају наведене послове такве радне организације они су одговорне осо-

бе у тој радној организацији јер обављају послове и раде по налогу и овлаштењу радне организације која је носилац вањско-трговинског промета у смислу чл. 7. ст. 1. и ст. 2. тач. 2. Закона о промету робе и услуга с иностранством („Сл. лист СФРЈ“ број 15/77).

2. Обзиром на одредбе чл. 29. ст. 2. и 32. ст. 2. Закона о привредним пријеступима има ли мјеста примјени одредбе чл. 85. ст. 2. КЗ СФРЈ у поступку за привредне пријеступе?

Одговор:

Одредба чл. 85. ст. 2. КЗ СФРЈ примјењује се и у поступку за привредне пријеступе.

3. Да ли је Закон о књиговодству („Сл. лист СФРЈ“ број 25/81) блажи за ООУР у упоредби са Законом о књиговодству („Сл. лист СФРЈ“ број 58/76) у случајевима када је новим законом прописана одговорност радне заједнице (РЗ) заједничких служби за привредне пријеступе за које је по старом закону одговарала само ООУР јер одређене послове није могла пренијети на

радну заједницу, а дјело је извршено за вријеме важења старог закона?

Одговор:

Закон о књиговодству („Сл. лист СФРЈ” број 25/81) није блажи за ООУР у упоредби са Законом о књиговодству („Сл. лист СФРЈ” број 58/76) премда је новим законом прописана одговорност радне заједнице (РЗ) заједничких служби за привредне пријеступе за које је по старом закону одговарала само ООУР а дјело је извршено за вријеме важења старог закона, јер ООУР и по новом закону чини привредни пријеступ под истим претпоставкама као и по старом закону па то што је прописана одговорност РЗ не може узети у корист ООУР у смислу чл. 45. ст. 2. Закона о привредним пријеступима уколико је учинила исти привредни пријеступ.

4. Да ли је одлука о одређивању предмета опреме који се сматрају ситним инвентаром („Сл. лист СФРЈ” број 1/81) блажи пропис у смислу чл. 45. ст. 2. ЗОПП, него Одлука о одређивању предмета опреме који се сматрају ситним инвентаром („Сл. лист СФРЈ” број 6/77 и 70/78), јер је ово новијом одлуком промијењена гранична вриједност за ствари опреме које се сматрају ситним инвентаром са дин. 3.000 на дин. 10.000 а окривљена није исказала као основна средства неке ствари опреме чија вриједност је била нпр. 6.000 динара у вријеме важења старије Одлуке и на тај начин учинила привредни пријеступ из чл. 43. ст. 1. тач. 2. Закона о амортизацији основних средстава ООУР и других корисника друштвених средстава („Сл. лист СФРЈ” број 58/76)?

Одговор:

Одлука о одређивању предмета опреме који се сматрају ситним инвентаром („Сл. лист СФРЈ” број

1/81) блажи је пропис у смислу чл. 45. ст. 2. ЗОПП него истоимена одлука објављена у „Службеном листу СФРЈ” број 6/77 и 70/78 јер је овом новијом Одлуком промијењена гранична вриједност за ствари опреме које се сматрају ситним инвентаром са дин. 3.000 на дин. 10.000 па је тако промијењен правни режим појединих ствари (не сматрају се више основним средствима већ ситним инвентаром), па је тако промијењено у корист окривљених једно од допунских обиљежја привредног пријеступа из чл. 43. ст. 1. тач. 2. Закона о амортизацији основних средстава ООУР и других корисника друштвених средстава („Сл. лист СФРЈ” број 58/76).

5. Да ли постојање стварне заблуде код одговорне особе искључује одговорност правне особе за привредни пријеступ?

Одговор:

Постојање неотклоњиве стварне заблуде код одговорне особе искључује и одговорност правне особе за привредни пријеступ.

6. Да ли једна физичка особа као радник РЗ може бити представник двију или више правних особа у истој РО у привредно казненом поступку уколико обране правних особа колидирају?

Одговор:

Једна особа (физичка) може бити представник двију или више окривљених правних особа ако то није у супротности са интересима њихове обране тј. ако њихове обране не колидирају.

Ако дође до колизије у обрани суд ће сходно одредбама чл. 80. ст. 3. ЗОПП о томе обавијестити окривљене правне особе па ако оне не одреде другог представника поступит ће по чл. 82. ЗОПП.

7. Да ли је пресуда неразумљива ако у изреци пресуде (чињеничном опису дјела) није наведено и утврђено вријеме извршења привредног пријеступа, али вријеме извршења дјела произилази из образложења пресуде, а у жалбама се та околност не истиче?

Одговор:

Ако у изреци пресуде није назначено вријеме извршења привредног пријеступа учињена је битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 364. ст. 1. тач. 11. ЗКП у вези чл. 56. ЗОПП јер је вријеме извршења привредног пријеступа саставни дио изреке пресуде а у вези с чл. 31. КЗ СФРЈ који се сходно примјењује по чл. 16. и у поступку за привредне пријеступе.

8. Када јавни тужилац приликом враћања предмета у другостепеном поступку, у писменом изјашњењу изјави да одустаје од оптужбе или мијења приједлог у корист окривљених а не приступи на сједницу вијећа може ли се узети да је јавни тужилац одустао од оптужбе или измијенио оптужни приједлог у корист окривљених на сједници вијећа у смислу чл. 126. ЗОПП?

Одговор:

Ако је јавни тужилац дао писмено изјашњење да одустаје од оптужбе или да мијења оптужни приједлог у корист окривљених може се сматрати да је то изјашњење дато на сједници вијећа у смислу чл. 370. ст. 2. ЗКП под претпоставком да је јавни тужилац уредно обавјештен о сједници другостепеног вијећа.

9. Какву одлуку треба донијети другостепени суд ако је правна особа оглашена одговорном и осуђена за привредни пријеступ од стране првостепеног суда ако је у међувремену тј. до одлучивања другостепеног суда правна особа престала постојати?

Одговор:

Ако је другостепеном суду позната чињеница да је правна особа престала постојати после објављивања првостепене пресуде донијети ће пресуду којом се оптужба одбија против окривљене правне особе.

10. Ако је изјављена жалба одговорне особе осуђене пресудом првостепеног суда нпр. за привредни пријеступ из чл. 63. ст. 1. тач. 5. ранијег Закона о књиговодству па је њезина жалба усвојена пошто је нови Закон о књиговодству („Сл. лист СФРЈ“ број 25/81) такво поступање не инкриминира као привредни пријеступ већ као прекршај сходно чл. 66. ст. 1. тач. 4. тога новог Закона, да ли је поводом жалбе одговорне особе могуће донијети исту одлуку и за друге одговорне особе које се нису жалиле, а осуђене су за друге привредне пријеступе из Закона о књиговодству који такође по новом Закону о књиговодству више нису инкриминирани као привредни пријеступи?

Одговор:

Beneficium cohaesionis из чл. 380. Закона о кривичном поступку односи се на све окривљене из исте пресуде без обзира да ли су оптужени за иста дјела као и жалитељ или су осуђени за друга дјела истом пресудом.

Закон о промету робе и услуга с иностранством („Сл. лист СФРЈ” број 15/77 — чл. 97. ст. 1. тач. 5. у вези чл. 40. и чл. 94. ст. 1. тач. 10. у вези чл. 85)

11. Да ли може бити субјект привредно казнене одговорности за привредни пријеступ из чл. 97. ст. 1. тач. 5. Закона о промету робе и услуга с иностранством у вези чл. 40. тога Закона радна организација која није регистрирана за обављање вањског трговинског промета на увезе опрему путем комисионара који је овлаштен и регистриран за обављање послова вањског трговинског промета, без претходне дражбе, односно без претходног прикупљања понуда одређеног најмањег броја понуђача у смислу чл. 40. тога Закона и у смислу прописа донесених на темељу тога члана?

Одговор:

Организација удруженог рада која није регистрирана за обављање вањског трговинског промета, а увезе опрему путем комисионара који је овлаштен и регистриран за обављање послова вањског трговинског промета, без претходне дражбе односно без претходног прикупљања понуда одређеног најмањег броја понуђача у смислу чл. 40. Закона о промету робе и услуга с иностранством и прописа донесених на темељу тог члана — не може бити субјект привредно казнене одговорности за привредни пријеступ из чл. 97. ст. 1. тач. 5. тога Закона јер она није обавила увоз противно прописима донесеним на темељу одређе тога члана Закона о промету робе и услуга с иностранством.

Закон о девизном пословању и кредитним односима са иностранством и Закон о обављању привредних дјелатности у иностранству (оба објављена у „Сл. листу СФРЈ” број 15/77)

13. Да ли држање добити на рачунима у иностранству (остварене у властитом или мјешовитом подuzeћу у иностранству) без одобрења Народне банке представља привредни пријеступ из чл. 110. тач. 6. Закона о обављању привредних дјелатности у иностранству или из чл. 215. ст. 1. тач. 10. Закона о девизном пословању и кредитним односима са иностранством?

Таква радна организација не може одговарати за привредни пријеступ из чл. 97. ст. 1. тач. 5. цитираног Закона ни у случају ако је она сама објавила дражбу или јавно прикупљање понуда противно одредби чл. 40. Закона о промету робе и услуга с иностранством и прописима донесеним на темељу тога члана, јер ни у том случају таква радна организација није обавила увоз опреме коју је за њу увезла из иностранства друга радна организација — као комисионар — увозник.

12. Да ли правна и одговорна особа у њој могу одговарати за привредни пријеступ из чл. 94. ст. 1. тач. 10. Закона о промету робе и услуга с иностранством ако се извози роба у иностранство за нашу организацију удруженог рада која иначе у иностранству изводи инвестиционе радове, а због некавалитета робе умањена је њезина цијена?

Одговор:

Организација удруженог рада може повриједити свој углед, као и углед других организација и Југославије у иностранству само уколико тај углед повриједи пред иностранним привредним субјектима или државним органима.

Одговор:

Држање добити на рачуну у иностранству представља привредни пријеступ из чл. 110. ст. 1. тач. 6. Закона о обављању привредних дјелатности у иностранству јер се у конкретном случају ради о непрописном кориштењу остварене добити у властитом или мјешовитом подuzeћу у иностранству.

Тако под кориштењем добити које је противно чл. 24. споменутог Закона има се узети и пропуштање које се састоји од обавезе да се

остварена добит стави на девизни рачун у Југославији или пак да се по одобрењу Народне банке држи на девизном рачуну у иностранству.

Закон о осигуравању плаћања између корисника друштвених средстава („Сл. лист СФРЈ” број 60/75 и 2/76, те 22/78)

14. Да ли правна особа и одговорна особа у њој могу одговарати за привредни пријеступ из чл. 49. ст. 1. тач. 6. Закона о осигуравању плаћања између корисника друштвених средстава уколико плаћање доспјелих обавеза не изврше у роковима предвиђеним у чл. 7. тога Закона, ако је над правном особом отворен и води се поступак санације, а у Самоуправном споразуму о смањењу потраживања према чл. 60. Закона о санацији и престанку организација удруженог рада — предвиђено је да вјеровници са дужником имају право да учествују у доношењу одлуке о правним пословима дужника за период до извршења обавеза преузетих тим Самоуправним споразумом?

Одговор:

Организација удруженог рада у којој су подузете мјере санације не може учинити дјело привредног пријеступа из чл. 49. ст. 1. тач. 6. Закона о осигуравању плаћања између корисника друштвених средстава тиме што је поступила у складу с одредбама Закона о санацији и престанку организација удруженог рада, јер поступање по одредбама тог Закона представља околност која искључује привредно казнену одговорност по Закону о осигуравању плаћања између корисника друштвених средстава.

Но, уколико организација удруженог рада у којој су подузете мјере санације у складу са Законом о санацији и престанку организација удруженог рада ипак учини пропусте или радње које нису у складу с одредбама тога Закона а које имају обиљежја дјела привредног пријеступа из чл. 49. ст. 1. тач. 6. Закона о осигуравању плаћања између корисника друштвених средстава, таква радња организација може бити одговорна и субјектна за наведени привредни пријеступ.

15. Да ли је издавање мјенице, сугласно одредбама Закона о осигуравању плаћања између корисника друштвених средстава, прије настанка дужничко вјеровничког односа (авансирање с мјеницом), супротно чл. 7. истог Закона, ако је испорука робе извршена послје издавања мјенице и да ли књижење такве мјенице односно потврда за пријем мјенице представља привредни пријеступ из чл. 60. ст. 1. тач. 3. Закона о књиговодству?

Одговор:

Није учињен привредни пријеступ из Закона о књиговодству ни из Закона о осигуравању плаћања између корисника друштвених средстава уколико је роба или услуга унапријед плаћена мјеницом (авансирање мјеницом) јер плаћање унапријед (авансом) није забрањено ни када се то плаћање изврши посредством мјенице.

16. Да ли је учињен привредни пријеступ з чл. 49. ст. 1. тач. 14. Закона о осигуравању плаћања између корисника друштвених средстава у случају када корисник друштвених средстава уопће не депонира гаранцију код службе друштвеног књиговодства или и тада кад гаранцију депонира али са закашњењем?

Одговор:

Привредни пријеступ из чл. 49. ст. 1. тач. 14. Закона о осигуравању плаћања између корисника друштвених средстава учињен је било да корисник друштвених средстава уопће не депонира или да депонира са закашњењем гаранцију код службе друштвеног књиговодства.

Закон о књиговодству („Сл. лист СФРЈ” број 25/81)

17. Да ли ООУР и њезина одговорна особа могу одговарати за привредни пријеступ из чл. 63. ст. 1. тач. 2. Закона о књиговодству или се ради о прекршају из чл. 60. ст. 1. тач. 3. истог Закона ако је пропустом радника ООУР који није доставио или је неправовремено доставио књиговодствене исправе радној заједници — заједничке службе, па услјед тога ова није обавила или је неправовремено обавила радњу што је имала за посљедицу да је повријеђена одредба из Закона о књиговодству која представља привредни пријеступ?

Одговор:

У овом случају ООУР и њезина одговорна особа чине прекршај из чл. 76. ст. 1. тач. 3. Закона о књиговодству („Сл. лист СФРЈ” број 25/81) пошто је радња недоставља-

ња или неправовременог достављања књиговодствених исправа прописана као прекршај.

18. Да ли постоји привредни пријеступ из чл. 60. ст. 1. тач. 5. Закона о књиговодству („Сл. лист СФРЈ” број 25/81) уколико организација удруженог рада, приликом пописа (инвентуре), не искаже вриједност примљених мјеница које се у то вријеме налазе код интерне банке?

Одговор:

У случају када је износ по примљеној мјеници распоређен на ООУР неисказивање тог износа као средства ООУР представља привредни пријеступ из чл. 60. ст. 1. тач. 5. Закона о књиговодству („Сл. лист СФРЈ” број 25/81).

Закон о удруженом раду (ЗУР) — („Сл. лист СФРЈ” број 53/76 и 8/78)

19. Да ли ООУР и одговорна особа у којој могу бити одговорни за привредни пријеступ из чл. 650. ст. 1. тач. 6. Закона о удруженом раду ако је ООУР само у једном случају обавила посао изван оквира дјелатности уписане у судски регистар?

Одговор:

Окривљени чине привредни пријеступ и само једнократним обављањем посла ако за обављање тога посла нису уписани у судски регистар у смислу чл. 415. Закона о удруженом раду.

Закон о утврђивању и распоређивању укупног прихода и дохотка („Сл. лист СФРЈ” број 63/80)

20. Ако је организација удруженог рада само у производно-финансијском плану предвидјела висину материјалних трошкова а не и у Самоуправном опћем акту којим би та материја била регулирана да ли јој се у материјалне трошкове могу признати издаци за трошкове пропаганде, рекламе и за репрезентацију до висине средстава предвиђених тим планом?

Одговор:

Ако основна организација удруженог рада није самоуправним опћим актом одредила висину изда-

така за материјалне трошкове (трошкови пропаганде, рекламе, репрезентације и слично) ти издаци се не могу сматрати материјалним трошковима пословања, без обзира што је у производно-финансијском плану утврђена висина до које се за те намјене могу трошити средства на терет материјалних трошкова пословања, јер се висина материјалних трошкова може одредити само опћим актом, па је у овоме случају окривљена основна организација удруженог рада учинила привредни пријеступ из чл. 69. ст. 1. тач. 2. Закона о утврђивању и распоређивању укупног прихода и дохотка у вези чл. 13. тога Закона.

Закон о здравственој исправности живежних намирница и предмета опће употребе („Сл. лист СФРЈ” број 55/78)

21. Окривљени су оптужени да су произвели и ставили у промет 140 кг сремске кобасице која је била хигијенски неисправна и да су тиме извршили привредни пријеступ из чл. 29. ст. 1. тач. 1. Закона о здравственој исправности живежних намирница и предмета опће употребе.

Кобасице су се налазиле у 14 амбалажних јединица (сандука) од по 10 кг нето тежине, па је инспектор позивајући се на одредбе тач. 9. трећи ставак Упутства о начину узимања узорака за вршење анализе и суперанализе намирница и предмета опће употребе („Сл. лист СФРЈ” број 60/78) узео 6 кобасица из 6 амбалажних јединица у складу с тач. 33. под А. лист 1 која је саставни део Упутства. Приликом анализе свака кобасица је третирана као посебан узорак, па је утвр-

ђено да су само три узорка била неисправна. У каквом се узорку ради и за коју ће количину окривљени бити оглашени одговорним?

О д г о в о р :

Овдје се ради о једном просјечном узорку. Пошто је просјечни узорак оцјењен као хигијенски неисправан има се сматрати да су све контролиране живежне намирнице хигијенски неисправне, јер оно што је узорком захваћено сматра се узоркованим и испитаним, па је привредни пријеступ из чл. 29. ст. 1. тач. 1. Закона о здравственој исправности живежних намирница и предмета опће употребе учињен у опсегу контролираних живежних намирница или предмета опће употребе.

Закон о сузбијању нелојалне утакмице и монополистичких споразума („Сл. лист СФРЈ” број 24/74) и Закон о основама система цијена и друштвеној контроли цијена („Сл. лист СФРЈ” број 1/80 и 38/80)

22. Да ли већ сама одредба у самоуправном споразуму да се промет робе обавља искључиво или претежно преко организације удруженог рада које су потписнице тога споразума представља дјело монополистичког споразума из чл. 9. ст. 1. тач. 8. под претпоставкама из чл. 3. Закона о сузбијању нелојалне утакмице и монополистичких споразума?

О д г о в о р :

Већ и само закључивање споразума, односно одредбе у самоуправном споразуму, да ће се промет робе обављати искључиво или претежно преко организације удруженог рада којег су потписници тог споразума, представља дјело монополистичког споразума из чл. 9. ст. 1. тач. 8. под претпоставком из чл. 3. Закона о сузбијању нелојалне утакмице и монополистичких споразума, и то без обзира на чињеницу да ли су се потписници спора-

зума придржавале такве одредбе у споразуму или не, јер је за учин дјела монополистичког споразума довољно да се таквом клаузулом односно споразумом може постићи монополистички или други повлашћени положај, а за његов учин није битно да се такав положај доиста и оствари.

23. Ради ли се о привредном пријеступу дјела монополистичког споразума, односно монополистичког понашања из чл. 24. ст. 1. у вези чл. 9. ст. 1. тач. 3. Закона о сузбијању нелојалне утакмице и монополистичких споразума, односно из чл. 94. ст. 1. тач. 2. у вези чл. 17. Закона о основама система цијена и друштвеној контроли цијена, уколико се потписници самоуправних споразума, супротно чл. 13, 14. и 15. Закона о основама система цијена и друштвеној контроли цијена, споразумију да ће готове производе између себе продавати по нижим цијенама а за остале купце су цијене више?

Одговор:

Судионици самоуправних споразума чине привредни пријеступ дијелом монополистичког споразума из чл. 24. у вези чл. 9. ст. 1. тач. 3. под претпоставком из чл. 3. Закона о сузбијању нелојалне утакмице и

монополистичких споразума, ако се споразумију да ће готове производе између себе продавати по нижим цијенама, а трећим особама тј. другим купцима да ће истовјетне производе продавати по вишим цијенама.

По одобрењу прештампано из Билтена судске праксе (бр. 5) Врховног суда Војводине

САОПШТЕЊА

ИЗ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА

Управни одбор, на седници одржаној 10. децембра 1982. године, донео је следећа решења:

1) Узет је на знање извештај председника и секретара Управног одбора о раду органа између две седнице.

2) Узет је на знање извештај благајника Управног одбора о стању средстава планираних за редовно пословање Адвокатске коморе и извештај о прикупљеним и исплаћеним средствима за оправку зграде Адвокатске коморе Војводине.

3) Узет је на знање извештај председника Управног одбора Јекић Боровоја, да је 24. новембра 1982. године посетио Адвокатску комору Војводине др Koteswar Rao, професор Кривичног права Правног факултета Универзитета Sri Venkateswara из Индије. Том приликом вођени су разговори о уставном положају и организацији адвокатуре у Југославији и Индији. Разговорима су присуствовали др Милијан Поповић, декан Правног факултета Универзитета у Новом Саду, професори Правног факултета др Дејан Јанча и др Аца Бурђев, председник Адвокатске коморе Војводине Боровој Јекић, адвокат из Новог Сада, и Каћански Миливој, адвокат из Новог Сада.

Професор Koteswar Rao је био гост Правног факултета Универзитета у Новом Саду, па ова посета Адвокатској комори Војводине значи наставак плодне сарадње Адвокатске коморе Војводине и Правног факултета Универзитета у Новом Саду.

4) Управни одбор узео је на знање информацију Општинског суда у Инђији о учесталој појави да се у поступку пред судом у парничним предметима означавају често вредности спора испод реалне вредности.

5) Решењем бр. 271/82. одбија се молба Пућа Нинка, дипл. правника из Куле, од 13. IX 1982. године, којом је тражио упис у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду, са седиштем канцеларије у Кули, М. Тита бр. 264/А.

6) Решењем број 304/82. одбија се молба Иванишевић Светозара, од 12. X 1982. године којом је тражио упис у Именик адвоката са седиштем адвокатске канцеларије у Сечњу, Ул. М. Тита бр. 55.

7) Решењем број 314/82. уписује се у Именик адвоката Томовић Милутин, са седиштем канцеларије у Ковачици, Ул. ЈНА, бр. 76/А, а са даном 10. XII 1982. године.

8) Решењем бр. 327/82. уписује се у Именик адвоката Закић Младен, са седиштем адвокатске канцеларије у Суботици, Ул. Штросмајерова бр. 12, а са даном 1. I 1983. године.

9) Решењем број 336/82. уписује се у Именик адвоката Гајић Томислав, са седиштем канцеларије у Бачком Петровом Селу, а са даном 1. I 1983. године.

10) Решењем број 352/82. уписује се у Именик адвоката Ранков Константин, са седиштем канцеларије у Зрењанину, Ул. Максима Горког бр. 2, а са даном 1. I 1983. године.

11) Решењем број 353/82. уписује се у Именик адвоката Пернат Маљан, са седиштем канцеларије у Зрењанину, Ул. Чехословачка бр. 5, а са даном 1. I 1983. године.

12) Решењем број 355/82. уписује се у Именик адвоката Кесић Љубиша, са седиштем канцеларије у Панчеву, Његошева бр. 1, а са даном 10. XII 1982. године.

13) Решењем број 348/82. уписује се у Именик адвокатских приправника Вукаловић Елизабета, са адвокатско-приправничком вежбом код мр Војислава Попадића, адвоката у Новом Саду. Адвокатско-приправничка вежба тече од 10. XII 1982. године.

14) Решењем број 349/82. уписује се у Именик адвокатских приправника Мургашки Александра, са адвокатско-приправничком вежбом код Милић Томислава, адвоката у Новом Саду. Адвокатско-приправничка вежба тече од 10. XII 1982. године.

15) Решењем број 359/82. уписује се у Именик адвокатских приправника Ђурђин Боровој, са адвокатско-приправничком вежбом код Ђурђин Милана, адвоката у Панчеву. Адвокатско-приправничка вежба тече од 16. XII 1982. године.

16) Решењем број 322/82. брише се из Именика адвоката Стантић Антун, адвокат из Суботице, Штросмајерова бр. 12, са даном 4. X 1982. године услед смрти. За преузиматеља адвокатске канцеларије преминулог Стантић Антуна одређен је Ивковић Бела, адвокат у Суботици, Мажура-нићева бр. 25.

17) Решењем број 354/82. брише се из Именика адвоката Тодоровић Драгољуб, адвокат из Новог Сада, са даном 31. XII 1982. године, због пензионисања. За преузиматеља адвокатске канцеларије Тодоровић Драгољуба одређен је Гајић Живко, адвокат у Новом Саду, Темеринска бр. 1. Узето је на знање да Тодоровић Драгољуб задржава чланство у Фонду посмртнине и након брисања из Именика адвоката.

18) 329/82. узето је на знање да су Шећеров Миомир и Шећеров Урош, адвокати из Новог Сада, са даном 22. X 1982. године основали Удружену адвокатску канцеларију (заједничку адвокатску канцеларију) са седиштем у Новом Саду, Ул. Илије Огњановића бр. 3.

19) Решењем број 337/82. брише се из Именика адвокатских приправника Сакач Владимир, са адвокатско-приправничком вежбом у Адвокатској радној заједници „Адвокатски биро — установа правне помоћи” из Новог Сада, Огњена Прице бр. 18, са даном 31. X 1982. године, због истека једногодишње адвокатско-приправничке вежбе.

20) Решењем број 323/82. наложено је књиговодству Коморе да изврши обрачун посмртнине иза преминулог Стантић Антуна, адвоката из Суботице, који је умро 4. X 1982. године и посмртнину исплати кћерки преминулог Шебић рођеној Стантић Марији из Суботице, Прилепска бр. 7.

21) Управни одбор узео је на знање представку Тркља Данила, адвоката из Бајмока, поднету поводом послатих опомена књиговодства Коморе за наплату обавезног доприноса од 9. IX 1982. године.

22) Решењем број 347/82. Управни одбор прихватио је молбу Бабић Анке, раднице запослене у Администрацији Адвокатске коморе Војводине, којом моли да јој престане радни однос са 28. II 1983. године, јер жели да оствари право на старосну пензију.

Управни одбор

ИЗ ЗАПИСНИКА РЕДОВНЕ ГОДИШЊЕ СКУПШТИНЕ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ

Адвокатска комора Војводине одржала је редовну годишњу Скупштину 11. децембра 1982. године у Новом Саду.

У раду Скупштине, поред великог броја чланова, узели су учешћа високи гости — функционери наше Покрајине, делегати Савеза републичких и покрајинских адвокатских комора Југославије, и братских адвокатских комора и то: Миливој Вујадиновић, председник Уставног суда Војводине, др Бранко Петрић, председник Врховног суда Војводине и председник Удружења правника Војводине, Анђелко Којичић, заменик покрајинског секретара за правосуђе и управу, Душан Мићић, секретар покрајинског друштвеног правобраниоца самоуправљања, Максимовић Петар, помоћник покрајинског секретара за финансије, Бисалов Миодраг, заменик председника Општинског суда, Крешимир Абел, председник Савеза републичких и покрајинских адвокатских комора Југославије и председник Одвјетничке коморе Хрватске, адвокат из Загреба, Матијевић Дражен, представник Одвјетничке коморе Хрватске, одвјетник из Осиека, Дракулић Јово, делегат Заједнице адвокатских комора Босне и Херцеговине, адвокат из Добоја, Димитријевић Алекса, делегат Адвокатске коморе Србије, адвокат из Ниша, Милорад Ботић, раније председник Адвокатске коморе Војводине — адвокат у пензији из Новог Сада, Јуришић Иван, дипломирани правник из Новог Сада, и Мијовић Јаков, секретар Савеза републичких и покрајинских адвокатских комора Југославије.

У дискусији узели су реч:

Крешимир Абел, председник Савеза републичких и покрајинских адвокатских комора Југославије и председник Одвјетничке коморе Хрватске, адвокат из Загреба;

Алекса Димитријевић, делегат Адвокатске коморе Србије, адвокат из Ниша;

Дражен Матијевић, представник Одвјетничке коморе Хрватске, одвјетник из Осиека;

Др Бранко Петрић, председник Врховног суда Војводине;

Којичић Анђелко, заменик покрајинског секретара за правосуђе и управу;

Букановић Василије, потпредседник Управног одбора, адвокат из Куле.

Редовна годишња Скупштина једногласно је:

1) Усвојила извештај Управног одбора о раду Адвокатске коморе Војводине за период од 12. XII 1981. године до 11. XII 1982. године (посебни део извештаја обухвата период од 31. XII 1980. до 31. XII 1981. године).

2) Усвојила завршни рачун Адвокатске коморе Војводине за 1981. годину.

3) Усвојила извештај Комисије за преглед финансијског пословања Адвокатске коморе Војводине за 1981. годину.

4) Донела финансијски план прихода и расхода Адвокатске коморе Војводине за 1983. годину.

5) Донела одлуку о повишењу чланарине за 200.— динара месечно почев од 1. I 1983. године (месечна чланарина од 1. I 1983. године износиће 800.— динара).

6) Усвојила је извештај Одбора за адаптацију о извршеним радовима и утрошеним средствима за оправку зграде Адвокатске коморе Војводине.

7) Донела Одлуку о давању разрешнице свим органима Коморе.

НА РЕДОВНОЈ СКУПШТИНИ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ
ОДРЖАНОЈ У НОВОМ САДУ 11. ДЕЦЕМБРА 1982. ГОДИНЕ,
ИЗАБРАНИ СУ СЛЕДЕЋИ ОРГАНИ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ
ВОЈВОДИНЕ

Председник УО:

Миковић Милан, адвокат, Панчево

I потпредседник УО:

Вучевић Зоран, адвокат, Нови Сад

II потпредседник УО:

Рашовић Војислав, адвокат, Сремска Митровица

III потпредседник УО:

Фодор Тибор, адвокат, Палић

Управни одбор:

I — *Хил Јосип*, адвокат, Бачки Петровац

II — *Лотина Мирослав*, адвокат, Нови Сад

III — *Савић Сава*, адвокат, Нови Сад

IV — *Ербес Душан*, адвокат, Панчево

V — *Бошњак Бура*, адвокат, Сомбор

VI — *Трухар Владимир*, адвокат, Сремска Митровица

VII — *Секулић Марија*, адвокат, Суботица

VIII — *Грчки Александар*, адвокат, Мол

IX — *Шутовић Радоња*, адвокат, Зрењанин

X — *Варади Имре*, адвокат, Зрењанин

Дисциплински тужилац:

Каћански Миливој, адвокат, Нови Сад

I заменик дисциплинског тужиоца:

Паићановић Родољуб, адвокат, Каћ

II заменик дисциплинског тужиоца:

Станић Душан, адвокат, Зрењанин

Председник Дисциплинског суда:

Антић Слободан, адвокат, Стара Пазова

Заменик председника:

Вебер Борђе, адвокат, Нови Сад

Чланови Дисциплинског суда:

- I — *Кецојевић Драгутин*, адвокат, Нови Сад
- II — *Бурић Леонора*, адвокат, Нови Сад
- III — *Милић Душан*, адвокат, Нови Сад
- IV — *Борјановић Соња*, адвокат, Нови Сад
- V — *Радојчић Лазар*, адвокат, Нови Сад
- VI — *Халуна Андреја*, адвокат, Алибунар
- VII — *Надлачки Бура*, адвокат, Сомбор
- VIII — *Илијин Андрија*, адвокат, Суботица
- IX — *Вуков Буро*, адвокат, Суботица
- X — *Ивковић Бела*, адвокат, Суботица
- XI — *Несторов Мирко*, адвокат, Зрењанин
- XII — *Лапатат Ливијус*, адвокат, Зрењанин

Председник Вишег дисциплинског суда:

Михајловић др Стојан, адвокат, Зрењанин

Заменик председника:

Рапајић Милан, адвокат, Нови Сад

Чланови Вишег дисциплинског суда:

- I — *Мацедонић Иван*, адвокат, Бечеј
- II — *Јовановић Драгољуб*, адвокат, Панчево
- III — *Маринков Војислав*, адвокат, Вршац
- IV — *Салатић Спасоје*, адвокат, Сомбор
- V — *Букановић Василије*, адвокат, Кула
- VI — *Петровић Светислав*, адвокат, Суботица
- VII — *Филиповић Иван*, адвокат, Суботица
- VIII — *Нешић Зоран*, адвокат, Сремска Митровица
- IX — *Милић Миливој*, адвокат, Сремска Митровица
- X — *Будишин Душан*, адвокат, Кикинда

Председник Комисије за преглед финансијског пословања:

Јуришић Иван, адвокат, Сомбор

Чланови:

- I — *Тодоровић Радивој*, адвокат, Нови Сад
- II — *Тајковић Борђе*, адвокат, Сремска Митровица

Заменици:

- I — *Гарабандић Борђе*, адвокат, Жабаљ
- II — *Миовић Миодраг*, адвокат, Ковин

Адвокатска комора Војводине

ИЗ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА

Управни одбор Адвокатске коморе Војводине, на седници одржаној после закљученог рада Скупштине Адвокатске коморе Војводине 11. децембра 1982. године, донео је следећа решења:

1) Конstitутисан је Управни одбор. За секретара Управног одбора изабран је Лотина Мирослав, адвокат у Новом Саду, за благајника Управног одбора изабран је Хил Јосип, адвокат у Бачком Петровцу.

2) За потписивање новчаних докумената овлашћени су: Милан Миковић, председник Управног одбора, Зоран Вучевић, потпредседник Управног одбора, и Лотина Мирослав, секретар Управног одбора.

3) За доношење и потписивање президијалних решења овлашћени су: Милан Миковић, председник Управног одбора, Зоран Вучевић, потпредседник Управног одбора.

4) Управни одбор прихватио је предлог председника Милана Миковића да се на следећој седници Управног одбора поделе задужења и другим члановима Управног одбора и у смислу члана 85. став. 1. тачке 17. Статута Адвокатске коморе Војводине именују Комисије, а на данашњој седници да се именују само председници две комисије. Након тога Управни одбор за председника Комисије за примену Тарифе именовао је Бошњак Буру, члана УО, адвоката из Сомбора, и за председника Комисије за сарадњу са СИЗ-ом пензијског и инвалидског осигурања Савић Саву, члана УО, адвоката из Новог Сада.

*Управни одбор
Адвокатске коморе Војводине*

IN MEMORIAM

БРАНКО ПАКАШКИ

У Сутобици је дана 31. августа 1982. године преминуо Бранко Пакашки, адвокат у пензији.

Бранко Пакашки родио се у Сиригу (село крај Сегедина) 21. априла 1892. године. Основну школу учио у Сиригу, гимназију у Сегедину и Новом Саду, где матурира 1919. године. Право студирао у Београду и Суботици. Дипломирао на Правном факултету у Суботици 1923. године.

Адвокатско-приправничку праксу обављао у адвокатској канцеларији др Исе Тордаи у Суботици, а краће време радио и у правној служби тадашње Дирекције железница у Суботици. Адвокатски испит положио пред испитном комисијом Апелационог суда у Новом Саду 1927. године.

Адвокатску канцеларију отвара у Суботици 1. XII 1927. године. Од тога времена па све до пензионисања 1977. води адвокатуру у Суботици, с прекидом за време окупације (1941—1944), пошто су му окупаторске власти забраниле рад. По ослобођењу секретар је Комисије за утврђивање ратних злочина окупатора у Суботици.

Бранко Пакашки се родио и провео детињство у земљорадничкој средини, на крајњој северној етничкој граници српског народа; у данима ослобођења Војводине, гимназијалац Бранко замењује Сегедин Новим Садам, а родни Сириг (који је припао Мађарској) Суботицом (у чијој се околини населили и сељаци оптант из родног му краја). Ту, у Суботици заснива породицу и проводи свој плодни и корисни радни и животни век, бавећи се адвокатуром пуних педесет година. Снажну љубав за сељачки — земљораднички свет и здраво национално осећање — родољубље, испољаваће Бранко до краја живота.

Бранко Пакашки је био изванредно питом, благ и у личном животу скроман човек. Интелигентан, широке опште културе и врстан правник, развио је врло угледну адвокатску канцеларију, бавећи се претежно цивилом. У адвокатском раду дошле су до пуног изражаја његове људске, личне и стручне, професионалне вредности. Његов однос према странкама, суду и колегама, увек је на високом моралном нивоу, према преузетом предмету свестрано ангажован. Зато је увек био радо виђен не само од судија него и од противничких адвоката. Наступао је

омерно и сигурно, ненаметљиво али убедљиво, стога посебно уважаван. Држао је да адвокатура сама по себи представља друштвени рад, коме се сав посветио, да адвокатура тражи целог човека, па нити је улазио у политички живот, нити се посебно ангажовао у друштвеним организацијама и удружењима грађана. Узимао је виднијег учешћа у раду професионалних организација адвокатуре — Основне адвокатске организације у Суботици и Адвокатске коморе Војводине, залажући се за чистоту адвокатског рада и за подизање друштвеног угледа адвокатуре.

Бранко Пакашки остаће дуго за пример, како се ваљано обавља посао и како се часно живи.

Милорад Ботић

Чииаоцима
„Гласника“,
сарадницима,
као и свима члановима

Адвокајска комора

Војводине

жели
срећну
Нову

1983.

годину

Уређивачки савет:

Председник:

Никола Вујашиковић
судија Врховног суда Војводине

Светозар Дракулић, заменик јавног правобраниоца Војводине, **Антоније Ђорић**, саветник покрајинског секретара за правосудје и општу управу, **Никола Јеловић**, адвокат у Сомбору, **Васа Калишки**, адвокат у Панчеву, **Жива Коњевић**, шеф Службе за скупштинске послове Привредне коморе Војводине, **Војислав Маринков**, адвокат у Вршцу, **др Љубиша Милошевић**, редовни професор Правног факултета у Н. Саду, **Душан Мићић**, секретар Покрајинског друштвеног правобраниоца самоуправљања, **Светозар Николић**, судија Врховног суда Војводине, **Милан Рапајић**, адвокат у Новом Саду, **Војислав Рашовић**, адвокат у Сремској Митровици, **Ласло Цабафи**, адвокат у Зрењанину, **др Петар Шарчевић**, доцент Правног факултета на Ријечи, **Душан Шипка**, стручно-политички сарадник у Покрајинској конференцији ССРН Војводине

Уређивачки одбор:

Главни и одговорни уредник

Сава Савић
адвокат у Новом Саду

Борђе Вебер, адвокат у Новом Саду, **Светозар Добросављевић**, судија Општинског суда у Новом Саду, **Мирослав Здељар**, адвокат у Новом Саду, **Живко Киселички**, судија Вишег суда у Новом Саду

Технички уредник:

Мирјана Јовановић

Гласник издаје и власник је Адвокатска комора Војводине, 21000 Нови Сад. Змај Јовина 20/I. — Телефон: 29-459. Годишња претплата 600.— дин.

Претплата за иностранство 48 долара. Цена једног броја 60.— дин.

Тек. рачун 65700-678-2047. Рукописи се не враћају.

У издавању часописа учествује и Самоуправна интересна заједница за научни рад Војводине

На основу мишљења Покрајинског секретаријата за образовање, науку и културу САНВ бр. 418-18 од 23. маја 1973. године, **Гласник** је стручна публикација ослобођена основног и посебног пореза на промет.

РО Штампарија „Будућност“, Шумадијска 12, Нови Сад

